

Watergebiedsplan
Landbouwpolders rond
Scheerwolde.

Watergebiedsplan Landbouwpolders rond Scheerwolde.

Organisatie	Waterschap Reest en Wieden
Auteur	D. Hommes
Functie	Projectleider
Contact	0522-272767 (06-30389089)
Versie	3.1 DB
Datum	maart 2012

Colofon

De volgende onderbouwende rapporten behoren bij het watergebiedsplan (inclusief projectplan) Landbouwpolders rond Scheerwolde.

1. SOBEK modellering landbouwpolders Scheerwolde (Grontmij, 2011)
2. MIPWA modellering landbouwpolders Scheerwolde (Grontmij, 2011)
3. Ecologische Voortoets (Altenburg & Wymega, 2011)
4. Passende Beoordeling Inrichtingsplan Scheerwolde (Altenburg & Wymega, 2011)
5. MER Inrichtingsplan Scheerwolde (Grontmij en Altenburg & Wymega, 2012)
6. Monitoringsplan Inrichtingsplan Scheerwolde (Grontmij en Altenburg & Wymega, 2012)

Samenvatting

Eén van de Water-op-Maat (WOM) projecten van Waterschap Reest en Wieden betreft de verbetering van de waterhuishouding in de landbouwpolders rond Scheerwolde.

Vooraf aan de randen van deze landbouwpolders is sprake van wateroverlast in het voorjaar en in het najaar. In het voorjaar betekent dit dat de grondgebruikers later dan gewenst hun land op kunnen, en in het najaar levert de wateroverlast problemen op met het oogsten van de landbouwproducten. De gebieden waar wateroverlast optreedt liggen vrijwel allemaal langs de grote kanalen in en rond het landbouwgebied (Steenwijkdiep en Kanaal Beukers-Steenwijk) en langs de Natura2000-gebieden Wieden en Weerribben.

Het doel van het WOM-project Landbouwpolders rond Scheerwolde is het verbeteren van de waterhuishouding, rekening houdend met waterhuishoudkundige effecten naar de omgeving.

De informatie over het project is opgenomen in dit watergebiedsplan. In dit watergebiedsplan zijn drie besluiten opgenomen die nodig zijn om het project te realiseren. Dit zijn

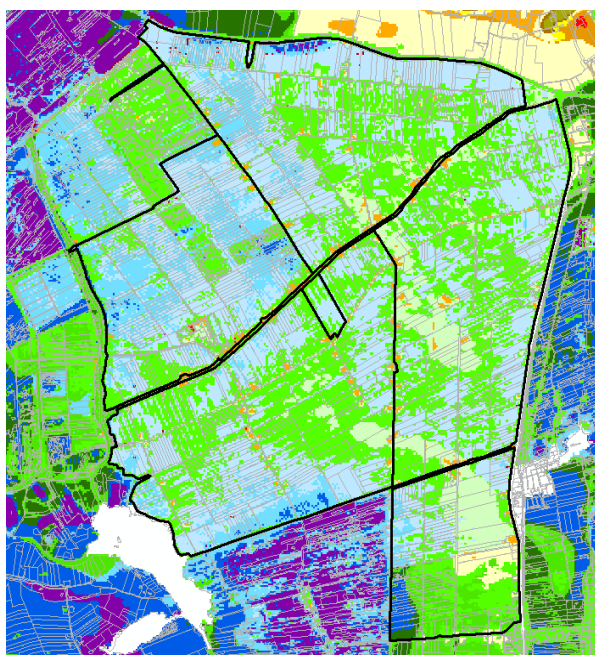
- de GGOR (hoofdstuk 2 paragraaf 2.1 t/m 2.3),
- het peilbesluit (hoofdstuk 2 sub-paragraaf 2.3.6) en
- het projectplan (hoofdstuk 3).

In het GGOR-proces is op basis van een belangenafweging het Gewenste of Gewogen Grond- en Oppervlaktewater regiem (=GGOR) bepaald. Het peilregiem is vastgelegd in het peilbesluit en het maatregelenpakket om GGOR en Peilregiem te realiseren is vastgelegd in het projectplan.

De genoemde drie besluiten worden gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegd en belanghebbenden kunnen gedurende de termijn van ter inzage legging hun zienswijze schriftelijk of mondeling kenbaar maken. De zienswijzen worden verwerkt in een reactienota. Hierna wordt het watergebiedsplan met de drie besluiten en een reactienota ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van het Waterschap voorgelegd.

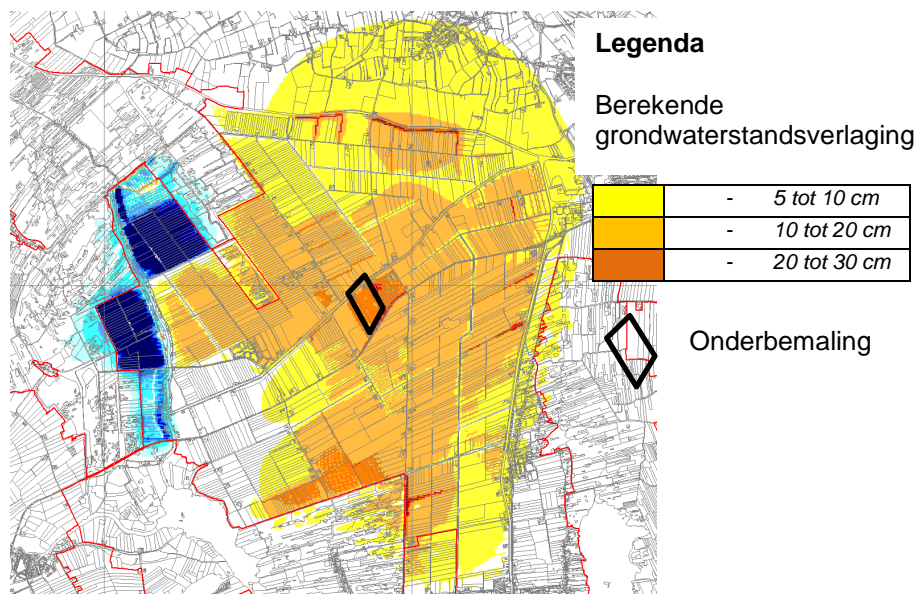
De drie besluiten in dit watergebiedsplan worden in onderlinge samenhang vastgesteld. Met behulp van navolgende afbeeldingen worden de drie besluiten in het kort weergegeven.

De GGOR (hoofdstuk 2, paragraaf 2.1 t/m 2.3)

Gt-trap	GHG (cm)	GLG (cm)
Ia	<25	0-50
Ic	>25	0-50
IIa	<25	50-80
IIb	25-40	50-80
IIc	>40	50-80
IIIa	<25	80-120
IIIb	25-40	80-120
IVu	40-80	80-120
IVc	>80	80-120
Vao	<25	120-180
Vad	<25	>180
Vbo	25-40	120-180
Vbd	25-80	>180
Vlo	40-80	120-180
Vld	40-80	>180
Vllo	80-140	120-180
Vlld	80-140	>180
Vlllo	>140	120-180
Vllld	>140	>180

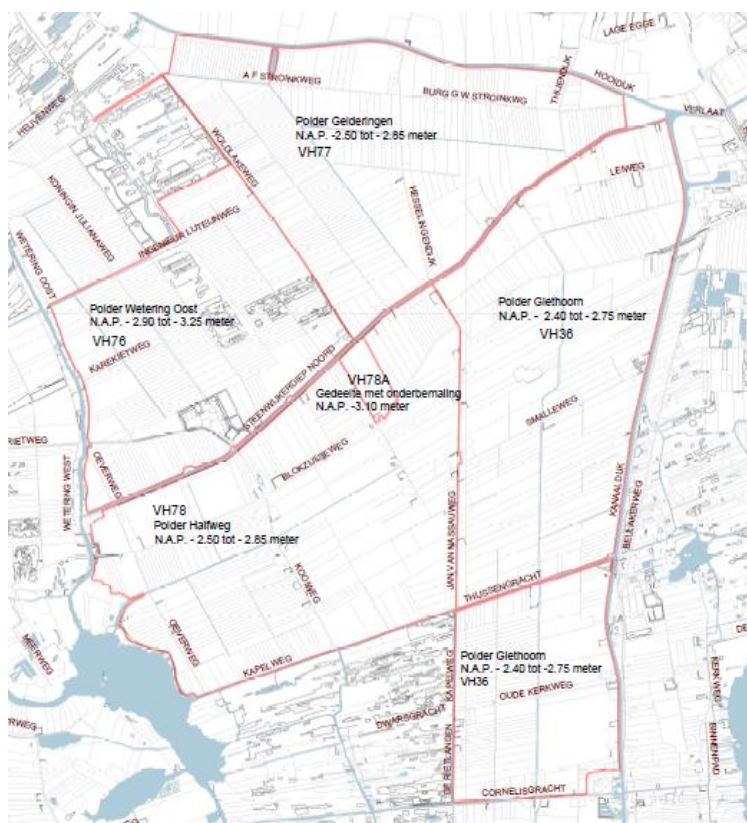
Afbeelding 1 Grondwatertrappen huidige situatie

Afbeelding 2: Berekende verandering GGOR als gevolg van maatregelenpakket

Het peilbesluit (hoofdstuk 2, sub-paragraaf 2.3.6)

Er wordt een flexibel peilbeheer doorgevoerd waarbij een bandbreedte in het oppervlaktewaterpeil wordt gehanteerd. Het huidige streefpeil blijft in elke polder gehandhaafd en ligt tussen de vastgestelde uitersten.

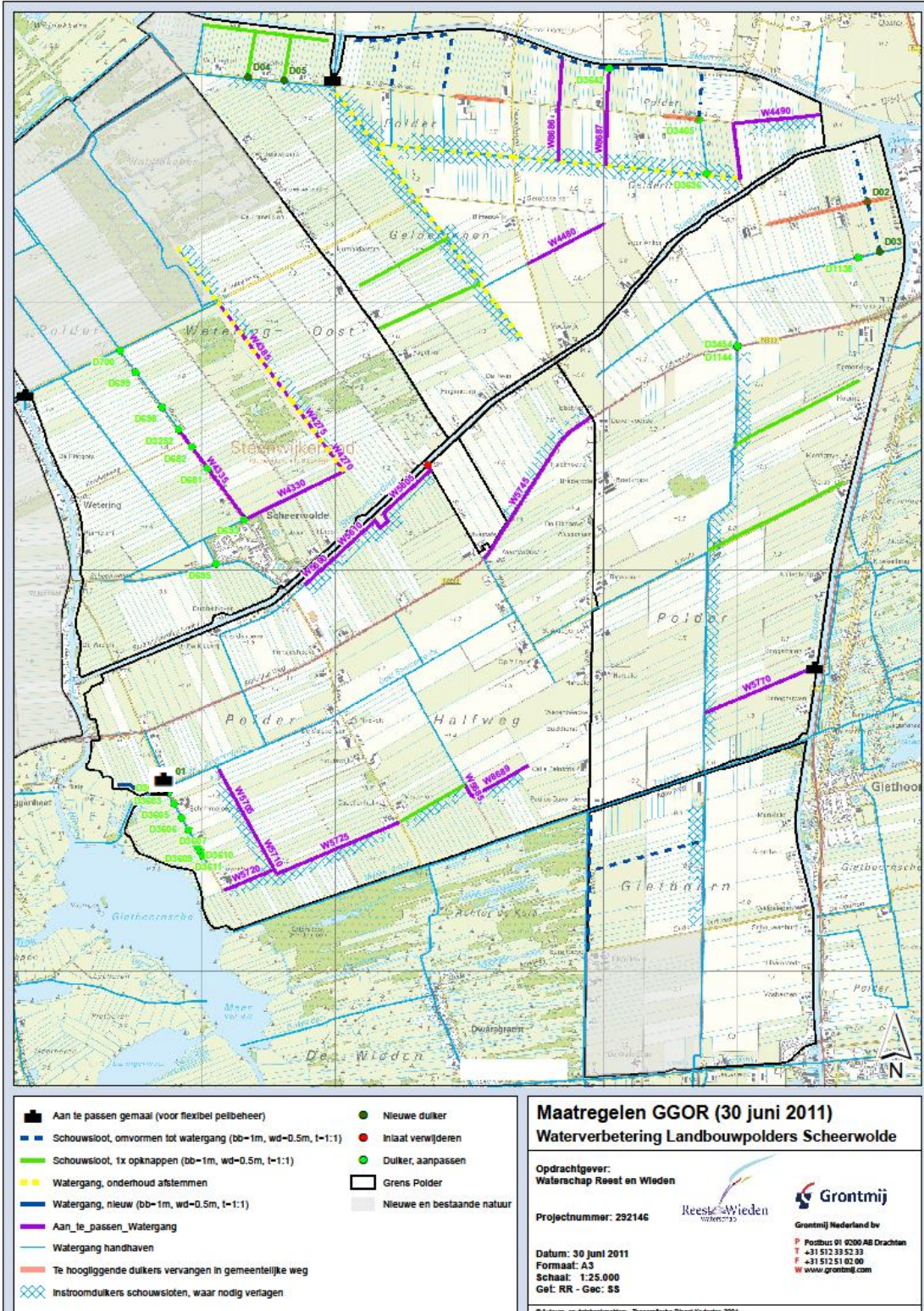

Afbeelding 3: Het peilbesluit voor de vier landbouwpolders Rond Scheerwolde

Het projectplan conform de Waterwet (hoofdstuk 3)

De maatregelen uit het projectplan zijn op de onderstaande kaart aangegeven.

Afbeelding 4: De maatregelenkaart uit het projectplan conform de Waterwet

Inhoudsopgave

Colofon	3
Samenvatting	5
Inhoudsopgave	9
Afbeeldingen	10
1 Water-Op-Maat project Scheerwolde	11
1.1 AANLEIDING WOM-PROJECT	11
1.2 WERKWIJZE WOM-PROJECT LANDBOUWPOLDERS SCHEERWOLDE	13
1.3 GEBIEDSBESCHRIJVING	15
1.4 RELATIE MET ANDERE BESLUITEN EN PROCEDURES	17
2 Watergebiedsplan en GGOR voor de landbouwpolders rond Scheerwolde.....	19
2.1 TOELICHTING GGOR-PROCES	19
2.2 AGOR EN OGOR LANDBOUWPOLDERS ROND SCHEERWOLDE	20
2.3 GGOR LANDBOUWPOLDERS ROND SCHEERWOLDE	22
2.3.1 Aanpak hoofdwatersysteem.....	22
2.3.2 Uitgangspunten bij de keuze van de maatregelen in het hoofdwatersysteem	23
2.3.3 Aanpak detailontwatering.....	25
2.3.4 Effecten van de maatregelen op de grondwaterstand en op kwel en wegzijging..	27
2.3.5 Mitigerende maatregelen binnen het Natura2000-gebied	27
2.3.6 Flexibel peilbeheer in de landbouwpolders rond Scheerwolde	29
2.3.7 Monitoringprogramma.....	31
3 Projectplan Landbouwpolders rond Scheerwolde	33
3.1 INLEIDING.....	36
3.2 PROJECTBESCHRIJVING.....	36
3.3 TOETSING WATERWET.....	38
3.4 WIJZE VAN UITVOERING EN TOEKOMSTIG ONDERHOUD.....	38
3.5 BESCHRIJVING VAN VOORZIENINGEN GERICHT OP HET ONGEDAAN MAKEN OF BEPERKEN VAN DE NADELIGE GEVOLGEN	40
3.6 PROCEDURE	40
3.7 ZIENSWIJZEN.....	40
3.8 CONTACTPERSOON UITVOERING WERKEN	40
4 Mededelingen	41
Bijlage 1 GGOR maatregelen in de polders	43
BIJLAGE 1.1 MAATREGELN POLDER GELDERINGEN.....	44
BIJLAGE 1.2 GGOR MAATREGELN EN STREEFPEIL POLDER WETERING OOST.....	46
BIJLAGE 1.3 GGOR MAATREGELN EN STREEFPEIL POLDER GIETHOORN.....	48
BIJLAGE 1.4 GGOR MAATREGELN POLDER HALFWEG	50

Afbeeldingen

Afbeelding 1 Grondwatertrappen huidige situatie	5
Afbeelding 2: Berekende verandering GGOR als gevolg van maatregelenpakket.....	6
Afbeelding 3: Het peilbesluit voor de vier landbouwpolders Rond Scheerwolde	6
Afbeelding 4: De maatregelenkaart uit het projectplan conform de Waterwet.....	7
Afbeelding 5: In gebied genoemde knelpunten waterhuishouding landbouwpolders Scheerwolde	12
Afbeelding 6: Drooglegging	13
Afbeelding 7: Gebiedsimpressie.....	16
Afbeelding 8: Huidige GGOR	19
Afbeelding 9: Huidige drooglegging bij T1 + maaiveld daling landbouwpolders rond Scheerwolde	21
Afbeelding 10: Drooglegging landbouwpolders rond Scheerwolde na uitvoering maatregelen aan het hoofdwatersysteem	24
Afbeelding 11: GGOR-Maatregelenpakket landbouwpolders Scheerwolde	26
Afbeelding 12: Grondwatereffecten van het GGOR-maatregelenpakket in de GVG situatie	28
Afbeelding 13: Cumulatieve effecten op kwel en wegzijging van de maatregelen	28
Afbeelding 14: Schematische weergave peilfluctuatie	29
Afbeelding 15: Bandbreedte streefpeilen per deelgebied	30
Afbeelding 16: Meetpunten grondwater- en oppervlaktewaterpeil in de landbouwpolders rond Scheerwolde. 31	
Afbeelding 17: Bandbreedte streefpeilen per deelgebied	37

1 Water-Op-Maat project Scheerwolde

1.1 Aanleiding WOM-project

Waterschap Reest en Wieden realiseert gebiedsgerichte projecten ofwel Water-Op-Maat (WOM) projecten. Met behulp van deze Water-Op-Maat projecten realiseren wij een waterhuishouding waarbij de inrichting en de bijbehorende waterkwantiteit en -kwaliteit zo goed mogelijk zijn afgestemd op de functie van het gebied. Met de Water-op-Maat projecten realiseren wij tevens maatregelen om de gevolgen van de klimaatverandering binnen ons Watersysteem op te vangen en de ecologische doelstellingen vanuit de Europese wetgeving vorm te geven. Eén van de projecten betreft de verbetering van de waterhuishouding in de landbouwpolders rond Scheerwolde in Noordwest-Overijssel. Het gaat hierbij om Polder Gelderingen, Polder Wetering-Oost, Polder Giethoorn en Polder Halfweg (zie afbeelding 5).

Vooral aan de randen van deze landbouwpolders is sprake van wateroverlast in het voorjaar en in het najaar. In het voorjaar betekent dit dat de grondgebruikers later dan gewenst hun land op kunnen, en in het najaar levert de wateroverlast problemen op met het oogsten van de landbouwproducten. De gebieden waar wateroverlast optreedt liggen vrijwel allemaal langs de grote kanalen in en rond het landbouwgebied (Steenwijkerdiep en Kanaal Beukers-Steenwijk) en langs de Natura2000-gebieden Wieden en Weerribben.

Doel van het WOM-project landbouwpolders rond Scheerwolde is het verbeteren van de waterhuishouding. Daarbij wordt als middel het GGOR-proces doorlopen, waarin op basis van een belangenafweging het Gewenste of Gewogen Grond- en Oppervlaktewater regiem (= GGOR) wordt bepaald. Ook de maatregelen die nodig zijn om het GGOR te kunnen realiseren, worden in het GGOR-proces vastgesteld. De uitkomst van dit GGOR-proces (GGOR + maatregelenpakket) wordt middels een besluit van het Algemeen Bestuur (AB) vastgelegd in een watergebiedsplan. Onderdeel daarvan is het te handhaven peilregiem in de landbouwpolders: dit peilregiem wordt door het AB vastgelegd in een peilbesluit.

De Waterwet schrijft bovendien voor dat het waterschap altijd een projectplan moet vaststellen bij aanleg of wijziging van waterstaatswerken. Daaronder worden verstaan: oppervlaktewaterlichamen, bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken (zoals gemalen). In het GGOR-maatregelenpakket voor de landbouwpolders rond Scheerwolde is onder meer de verbreding en verdieping van een aantal watergangen en sloten opgenomen, en ook het aanpassen van de vier poldergemalen. Dit betekent dat gekoppeld aan het watergebiedsplan ook een projectplan moet worden opgesteld en vastgesteld voor de aanpassingen aan de waterstaatswerken.

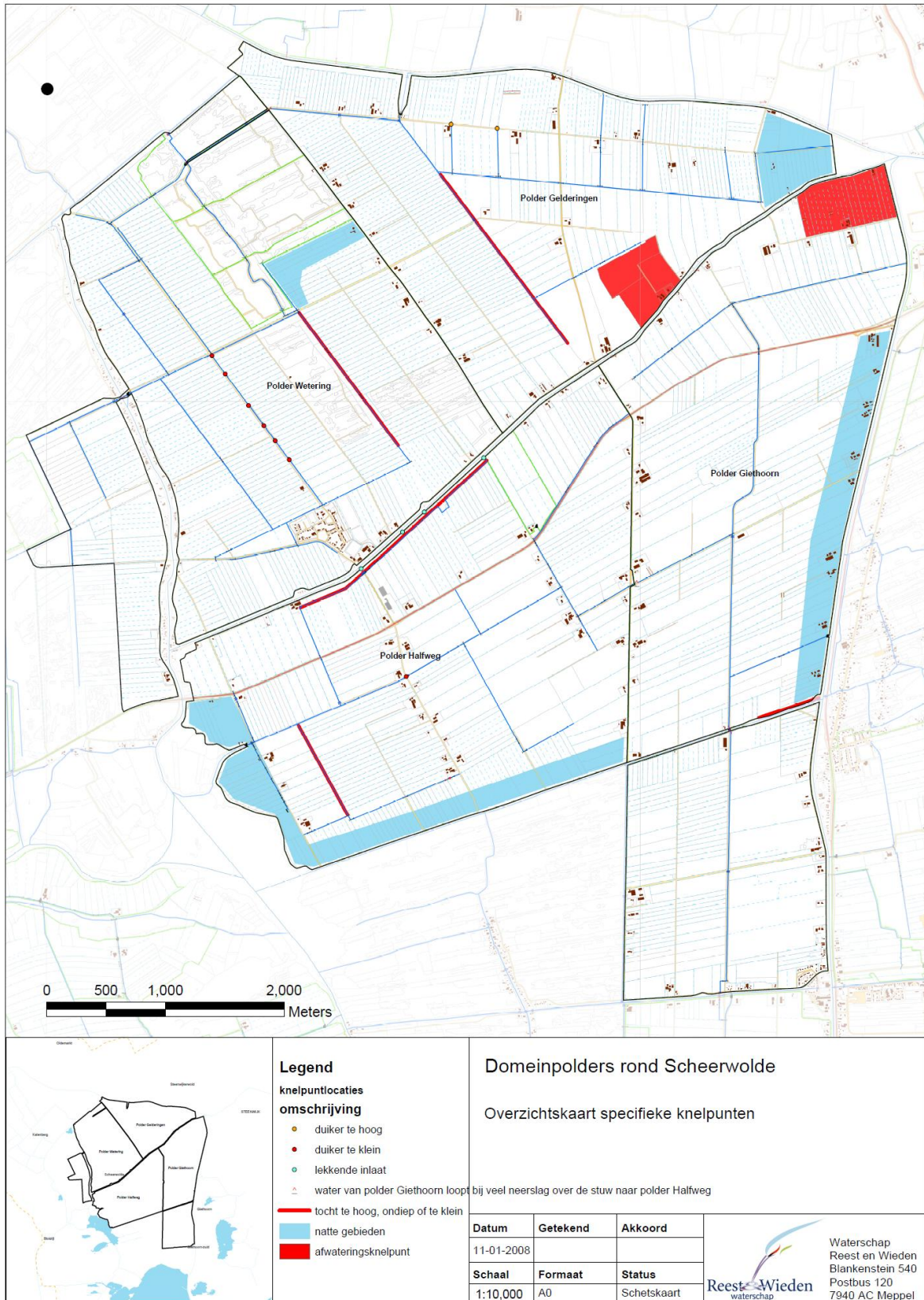
Om het GGOR-proces goed te kunnen doorlopen en verantwoorde keuzes te kunnen maken, zijn hydrologische berekeningen uitgevoerd met verschillende hydrologische computermodellen. Deze modellen zijn speciaal voor dit doel en voor dit specifieke gebied gebouwd. Daarnaast heeft een uitgebreide ecologische toetsing plaats gevonden van de mogelijke effecten van de onderzochte maatregelen op de aanwezige Natura2000-gebieden en de natuurwaarden in de landbouwpolders zelf (zoals vogels op het land en vissen in de poldersloten). Deze hydrologische en ecologische werkzaamheden zijn vastgelegd in een aantal achtergrond rapporten (zie rapporten 1 t/m 6), die als basis hebben gediend voor dit watergebiedsplan en het projectbesluit Landbouwpolders rond Scheerwolde.

In het voorliggende watergebiedsplan en de daarbij behorende onderbouwende rapporten is alle noodzakelijke informatie opgenomen waarmee het waterschap de volgende besluiten kan nemen:

1. Vaststellen van het GGOR voor de vier Landbouwpolders rond Scheerwolde.
2. Vaststellen van het peilbesluit voor de vier Landbouwpolders rond Scheerwolde.
3. Vaststellen projectplan conform de Waterwet.

De verschillende besluiten komen elk apart aan de orde in de volgende delen en hoofdstukken van dit watergebiedsplan. Voor het projectplan is het vaste format van het waterschap gebruikt. Dit heeft tot gevolg dat de tekst over het GGOR-proces deels overlapt met de tekst van het projectplan.

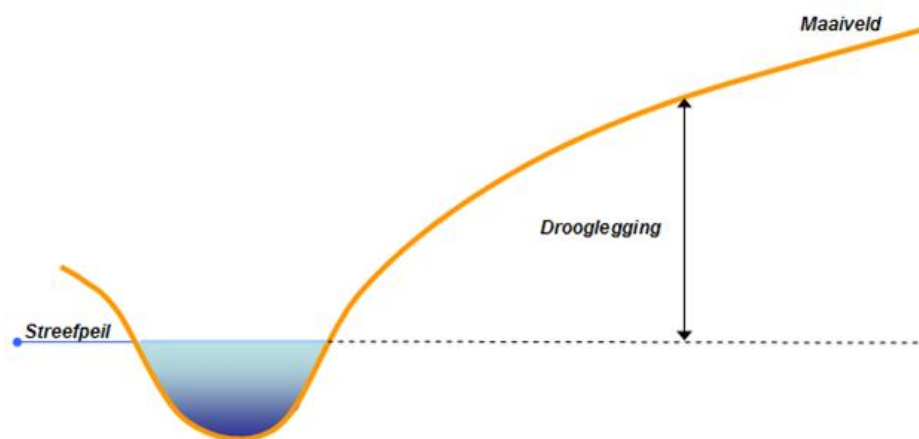

Afbeelding 5: In gebied genoemde knelpunten waterhuishouding landbouwpolders Scheerwolde

1.2 Werkwijze WOM-project landbouwpolders Scheerwolde

In 2009 en 2010 heeft het Algemeen Bestuur (AB) van het waterschap krediet beschikbaar gesteld om de verschillende maatregelen te verkennen waarmee de wateroverlast in de landbouwpolders rond Scheerwolde kan worden aangepakt. Gestart is met de bouw van een Sobek- oppervlaktewatermodel voor het gebied. Tijdens het ontwerpproces is berekend (en getoetst) in hoeverre de drooglegging in het gebied nu en in de toekomst voldoet aan de droogleggings- en inundatienormen voor akkerbouw. Daarbij is uitgegaan van een drooglegging van 80 cm en de inundatienorm voor akkerbouw (niet vaker dan eens per 25 jaar een inundatie op maximaal 1% van het oppervlak).

Afbeelding 6: Drooglegging

In de berekeningen van de drooglegging en de kans op inundatie van de percelen (in de huidige situatie en in de toekomst), is rekening gehouden met de te verwachten bodemdaling in het gebied en de voorspelde klimaatverandering. Naast het uitvoeren van berekeningen is ook een uitgebreide analyse uitgevoerd van de beschikbare meetgegevens van neerslag en waterhoogtes in de watergangen. Op basis van alle gegevens en berekeningen, zijn de bestaande knelpunten in het hoofdwatersysteem (zoals opstuwing door krappe duikers of smalle watergangen) opgespoord.

Vervolgens is in nauw overleg met de grondeigenaren en grondgebruikers uit het gebied het effect doorgerekend van een groot aantal verschillende maatregelen aan het hoofdwatersysteem op de huidige en toekomstige drooglegging in de landbouwpolders. Daarbij is ook gebruik gemaakt van de aanwezige gebiedskennis en praktijkervaring bij het waterschap. Bij het zoeken naar oplossingen voor wateroverlast in het landbouwgebied, is ook rekening gehouden met mogelijke effecten van de te kiezen maatregelen op de waterhuishouding in de Natura2000-gebieden Wieden en Weerribben die aan de landbouwpolders grenzen. De doorgerekende maatregelen in het hoofdwatersysteem waren de aanleg van nieuwe watergangen, het verbreden en verdiepen van bestaande watergangen, het vervangen en/of vergroten van duikers, wijzigingen van het peilbeheer en het aanpassen van de gemalen (aansturing, capaciteit en aanzuigpunt).

Van de landbouwpolders rond Scheerwolde is bekend dat er behalve in het hoofdwatersysteem, ook problemen zijn in de detailontwatering. Een groot deel van de instroomduikers (op de overgang van de particuliere schouwsloten naar het hoofdwatersysteem van het waterschap) ligt te hoog en/of is defect. Dit is een gevolg van de opgetreden bodemdaling in de afgelopen decennia. Om de afstroom van oppervlaktewater vanuit de schouwsloten naar het hoofdwatersysteem te bevorderen, is het noodzakelijk de instroomduikers in een aantal deelgebieden te vervangen en op de juiste hoogte te leggen. Aansluitend op het vervangen en op de juiste hoogte leggen van de instroomduikers, is het vervolgens aan de grondgebruikers zelf om de schouwsloten al dan niet uit te diepen.

Maatregelen in het oppervlaktewatersysteem hebben behalve de verlaging van de grondwaterstanden in de landbouwpercelen, plaatselijk ook een verlaging van de grondwaterstanden in de naastgelegen Natura2000-gebieden tot gevolg. Om de grondwaterstandsveranderingen in het landbouwgebied en op de omgeving te kunnen bepalen, is aansluitend op het oppervlaktewatermodel ook een grondwatermodel gebouwd. Uit de berekeningen met dit computermodel blijkt dat de maatregelen die worden uitgevoerd aan het oppervlaktewatersysteem, de grondwaterstand in het hele landbouwgebied met 20 tot 35 cm kunnen doen laten dalen. Tevens leveren deze maatregelen een verwachte grondwaterstands daling op van 5 tot 20 cm in de randzones van de Natura2000-gebieden. In deze randzones komen op sommige plaatsen ook kwalificerende habitats voor de Europese Habitatrichtlijn voor. Om die reden is ook een Ecologische Voortoets uitgevoerd rond de voorgenomen waterhuishoudkundige maatregelen in het landbouwgebied. Deze Ecologische Voortoets maakte duidelijk welke maatregelen *mogelijk* significant negatieve effecten zouden hebben op de kwalificerende habitats in de Natura2000-gebieden. De uitkomsten van deze Ecologische Voortoets zijn betrokken bij de keuze van het concept GGOR voor de landbouwpolders rond Scheerwolde en het daarbij behorende maatregelenpakket. Vervolgens is voor het gekozen maatregelenpakket nog een *Passende Beoordeling* uitgevoerd in de zin van de Natuurbeschermingswet (rapport 4). Dat is nodig als uit de Ecologische Voortoets blijkt dat er *mogelijk* significante effecten op door de Natuurbeschermingswet beschermde soorten of habitats optreden. De uitgevoerde Passende Beoordeling maakt duidelijk of dat inderdaad aan de orde is en hoe eventuele nadelige effecten voorkomen kunnen worden door het treffen van maatregelen.

In het MER is een basisalternatief geformuleerd op basis van het onderzoek en overleg dat de afgelopen 10 jaar over de inrichting van Deelgebied Scheerwolde heeft plaatsgevonden. Voor de verschillende onderdelen van de inrichting zijn nog varianten onderscheiden en onderzocht op hun voordelen en milieueffecten. Voor het landbouwgebied zijn als varianten vergeleken: extra kwelsloot langs Woldlakebos en langs De Wieden (Polder Giethoorn), flexibel peilbeheer in het landbouwgebied en het wel of niet verlagen van de instroomduikers tussen het hoofdwatersysteem van het waterschap en de particuliere sloten in het gebied (incl. het verlagen van de slootbodems in de particuliere sloten).

Na de effectbeoordeling is uit het MER een Voorkeursalternatief geformuleerd dat op een aantal punten is aangepast t.o.v. het basisalternatief. Voor het landbouwpolders betreft de aanpassing het niet aanleggen van een kwelsloot langs het Woldlakebos en het voeren van een flexibel peilbeheer in de landbouwpolders. Daardoor kan een gelijkmatiger grondwaterstand worden gehandhaafd, wat positief is voor de functie akkerbouw en ook voor de naastgelegen Natura2000-gebieden.

In de Passende Beoordeling die bij het MER hoort is het Voorkeursalternatief verder onderworpen aan een effectbeoordeling op de aanwezige Natura2000-gebieden. Uit deze toetsing is naar voren gekomen dat een aantal maatregelen een negatief effect kunnen hebben op enkele habitats in de Weerribben en de Wieden. Om deze mogelijke negatieve effecten te voorkomen, wordt voorgesteld een aantal bestaande sloten uit te baggeren en plaatselijk nieuwe sloten en greppels te graven. Daardoor wordt de grotere wegzijging van grondwater naar het landbouwgebied gecompenseerd, zodat negatieve effecten op de habitattypen worden voorkomen. Ook wordt voorgesteld plaatselijk enkele graslanden af te plaggen, zodat gunstige omstandigheden ontstaan voor de ontwikkeling van blauwgrasland.

Procedure GGOR, Peilbesluit en Projectplan

In dit watergebiedsplan zijn de drie besluiten opgenomen die door het Waterschap worden vastgesteld. Naast de besluiten voor de waterhuishouding moet ook het inrichtingsplan WILG met MER en passende beoordeling en de bestemmingsplannen worden vastgesteld. De provincie Overijssel coördineert de diverse procedures. Hiervoor is een coördinatiebesluit genomen. Alle ontwerp plannen liggen tegelijkertijd ter inzage en de zienswijzen gaan naar de Provincie die voor de juiste verwerking van de zienswijzen zorgt.

De besluitvorming verloopt als volgt:

Het opgestelde ontwerp watergebiedsplan is ter goedkeuring voorgelegd aan het DB en het DB heeft het ontwerp watergebiedsplan vastgesteld. Dit ontwerp watergebiedsplan waarin alle ontwerp besluiten zijn opgenomen, wordt gedurende 6 weken ter inzage gelegd. Belanghebbenden kunnen gedurende de termijn van de ter inzage legging hun zienswijze mondeling of (bij voorkeur) schriftelijk kenbaar maken. De zienswijzen worden verwerkt in een reactienota. Hierna doet het DB een voorstel aan het AB, waarbij ingekomen zienswijzen zijn meegenomen in de afweging, waarna het AB een goed gemotiveerd besluit neemt. Het Algemeen bestuur stelt de besluiten voor GGOR, Peilbesluit en Projectplan vast.

GGOR:

Op grond van de Provinciale omgevingsverordeningen van Drenthe en Overijssel is GGOR onderdeel van het waterbeheerplan, de bepaling luidt, voor zover van toepassing, als volgt: 'Het beheerplan bevat tenminste het gewenste grond- en oppervlaktewaterregiem voor de aan het oppervlaktewater en het freatisch grondwater toegekende functies.' Hieruit volgt dat een besluit moet worden genomen over het GGOR, via een partiële herziening van het waterbeheerplan (WBP). Aangezien GGOR in het waterbeheerplan moet worden opgenomen, moet voor een wijziging van het GGOR het waterbeheerplan (partieel) worden herzien. Het vastgestelde GGOR besluit wordt ter goedkeuring gestuurd naar GS van de provincie Overijssel.

Peilbesluit en Projectplan

Tegen het peilbesluit staat beroep open de beroepstermijn is zes weken en begint te lopen de dag na die waarop het besluit is bekendgemaakt .

1.3 Gebiedsbeschrijving

Het deelgebied Scheerwolde is een jong veenontginninggebied, grenzend aan de kernen Steenwijk en Giethoorn in het oosten en de Wieden en Weerribben in het westen. Het gebied bestaat uit verschillende polders, waaronder de polders Giethoorn, Halfweg, Gelderingen en Wetering-Oost en Wetering-West die door ontginningen zijn ontstaan. Enkele gebieden binnen deelgebied Scheerwolde zijn niet ontgonnen. Dit zijn het Woldlakebos, het Pikbroeken binnen Meenthebrug Noord en een deel van polder Gelderingen.

De diepe polders staan onder invloed van kwel vanaf het Drents Plateau en de boezem (het laagveenmoerasgebied). De wegzijging vanuit de boezem naar omliggende polders binnen deelgebied Scheerwolde blijkt van groot belang voor verzuringgevoelige vegetatietypen, waaronder trilvenen. Door de wegzijging wordt baserijk water naar deze vegetaties gevoerd.

Landschappelijk zijn openheid, grote boerderijen, strokenverkaveling, vaarten en weteringen kenmerkend. Door en langs de polders lopen vier grotere waterwegen: Steenwijkerdiep, Kanaal Steenwijk-Ossenzijl, Kanaal Beukers-Steenwijk en Wetering. Deze waterwegen worden vooral gebruikt voor de recreatiescheepvaart.

Afbeelding 7: Gebiedsimpresie

De ligging van de watergangen en de overige infrastructuur binnen de polders is op de tekentafel bepaald. De meeste wegen zijn recht en lang en de kavels staan hier loodrecht op. Ook staan de boerderijen veelal op dezelfde afstand van elkaar. Het gebied is zeer weids en open. Deze weidsheid wordt onderbroken door wegbeplanting en erfbeplanting rond de boerderijen. Grootschalige natuur ligt er binnen het deelgebied niet. Deelgebied Scheerwolde is overwegend een melkveehouderijgebied met uitzondering van enkele akkerbouwbedrijven. Centraal aan het Kanaal Steenwijkerdiep is in de jaren na 1950 het dorp Scheerwolde gebouwd.

De opgave binnen dit Inrichtingsplan voor deelgebied Scheerwolde ligt vooral in het verwerven en inrichten van grote oppervlakten nieuwe natuur in combinatie met het verbeteren van de waterhuishouding voor zowel natuur als voor de landbouw. Daarnaast wordt de verkaveling van de landbouw verbeterd.

pMJP doel	Doelstelling
Behoud en versterking kwaliteit natuur en (cultuur) landschap	Realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (circa 436 ha nieuwe natuur door verwerving en/of inrichting (26 ha Meenthebrug Noord, 156 ha Wetering Oost, 157 ha Wetering West, 77 ha polder Giethoorn en 20 ha ten noordoosten van het Giethoornse Meer)
Perspectiefvolle landbouw	Verbeteren ruimtelijke structuur grond gebonden landbouw (2.975 ha)
Economische vitaliteit	Versterken van de toeristische – recreatieve sector (circa 7 km fietspad)
Veerkrachtig watersysteem	Stroomgebied voldoet in 2015 aan de normen voor wateroverlast (waterberging 2,7 miljoen m ³ en 3500 ha landbouwgebied ingericht conform Waterlood / WB21)

Eén van de hoofddoelen uit het Strategisch Groenproject Noordwest-Overijssel is het ontwikkelen en versterken van een duurzame en concurrerende landbouw. Verbetering van de verkaveling en afstemming van de waterhuishouding op de landbouw wordt gezamenlijk opgepakt. Door het waterschap wordt het GGOR, peilbesluit en projectplan vastgesteld voor de blijvende landbouwvelden binnen deelgebied Scheerwolde. De projectgrens van deelgebied Scheerwolde komt overeen met de grens van het wettelijke herverkavelingsgebied.

Meedoen aan een wettelijke herverkaveling is niet vrijwillig. Alle gronden binnen het herverkavelingsblok maken onderdeel uit van het ruilplan landinrichting. Wel is het zo dat er regels gelden ten aanzien van het ruilen van gronden. Deze regels zijn vastgelegd in het Besluit Herverkaveling en ze worden nader uitgewerkt middels de door GS (dan wel krachtens delegatie door de uitvoeringscommissie) vast te stellen uitgangspunten voor de herverkaveling.

1.4 Relatie met andere besluiten en procedures

Het Water-op-maat (WOM) project voor de landbouwvelden rond Scheerwolde is opgenomen in het WOM-uitvoeringsprogramma van het waterschap. Voor het uitvoeren van dit WOM-programma is in de Meerjarenraming van het waterschap een uitvoeringsbudget opgenomen. Een deel van dit budget kan worden aangewend voor de maatregelen in de landbouwvelden rond Scheerwolde.

Het verbeteren van de productie omstandigheden in de landbouwvelden rond Scheerwolde (waar onder de waterhuishouding) is daarnaast ook één van de hoofddoelen uit het Gebiedsgericht Beleid Noordwest-Overijssel, dat in 1996 door de verschillende betrokken overheden en andere organisaties (waaronder Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer) is vastgesteld¹. In 1997 is voor de realisatie van de ruimtelijke doelen uit dit Gebiedsgericht Beleid een Landinrichtingscommissie geïnstalleerd. Voor dit landinrichtingsgebied is eerst een Schetsplan en later een Raamplan Landinrichting NWO opgesteld. Na het in werking treden van de WILG² werd het nodig voor elk van de deelgebieden een Inrichtingsplan op te stellen.

De landbouwmaatregelen in de landbouwvelden van Scheerwolde vormen een belangrijk onderdeel van het Inrichtingsplan Scheerwolde. In dit Inrichtingsplan is ook de inrichting van een aantal nieuwe

¹ Het Gebiedsgericht Beleid Noordwest-Overijssel was de vorm waarin de verschillende overheden uitvoering wilden geven aan de doelstellingen van het Strategisch Groenproject (SGP) Noordwest-Overijssel uit het Structuurschema Groene Ruimte (Rijk, 1993).

² Wet Inrichting Landelijk Gebied.

natuurgebieden voorzien. De grootste nieuwe natuurgebieden binnen Inrichtingsgebied Scheerwolde zijn Wetering-Oost en Wetering-West. Binnen deze nieuwe natuurgebieden geldt ook een aanzienlijke waterbergingsopgave. Onderzocht is of de effecten van de inrichting van de nieuwe natuur met waterberging en de effecten van de maatregelen in de naast gelegen landbouwgebieden, elkaar onderling kunnen beïnvloeden. Dit blijkt niet het geval te zijn. Voor de nieuwe natuur met waterberging wordt een separaat watergebiedsplan opgesteld.

Opname van het maatregelenpakket voor de landbouwpolders rond Scheerwolde in het Inrichtingsgebied Scheerwolde, heeft als voordeel dat de grond die nodig is voor het uitvoeren van de maatregelen kan worden vrij gemaakt middels de Kortingsregeling. Het waterschap hoeft daardoor zelf geen grond aan te kopen. Daarnaast biedt koppeling van de waterhuishoudkundige maatregelen aan de landinrichting ook het voordeel dat financiering wordt gezocht en afgesproken voor het totaalpakket (landbouw, natuur en waterberging).

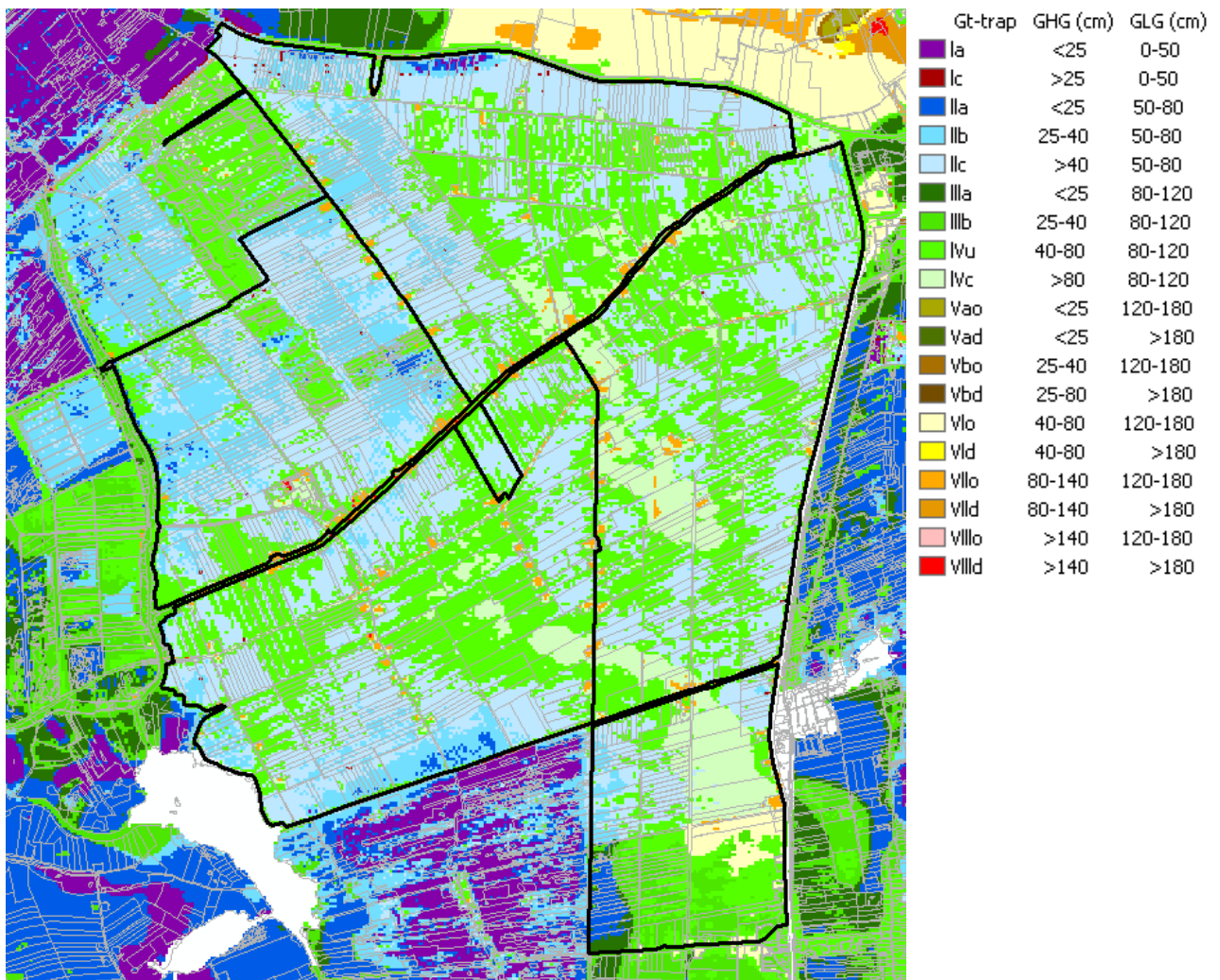
Doel is het watergebiedsplan voor de Landbouwpolders rond Scheerwolde in procedure te brengen samen met het watergebiedsplan voor de nieuwe natuur met waterberging (Wetering-Oost en Wetering-West), het Inrichtingsplan Scheerwolde (onderdeel van de landinrichting in Noordwest-Overijssel) en een aantal bestemmingsplannen van gemeente Steenwijkerland. Deze bestemmingsplannen moeten worden gewijzigd, onder meer vanwege de functieverandering van landbouwgebied naar nieuwe natuur met waterberging en vanwege de aanleg van een aantal recreatievoorzieningen uit het Inrichtingsplan Scheerwolde. Ten behoeve van de besluitvorming is ook een Milieueffectrapport met bijbehorende Passende Beoordeling opgesteld.

In polder Giethoorn is in het zuidwestelijk deel op termijn nieuwe natuur voorzien. De gronden hiervoor zijn inmiddels verworven. Verdere besluitvorming ligt momenteel bij de provincie Overijssel en is afhankelijk van de ontwikkelingen rond de herijking van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur). De concrete planvorming is voorlopig uitgesteld en nu niet meegenomen in het voorliggende watergebiedsplan en bijbehorende procedure.

2 Watergebiedsplan en GGOR voor de landbouwpolders rond Scheerwolde

2.1 Toelichting GGOR-proces

Uitgangspunt van het Waterschap is om in het gehele beheergebied de waterhuishouding zo goed mogelijk af te stemmen op de vastgelegde functie(s) in de verschillende deelgebieden. Om dit doel te kunnen realiseren worden Water-op-Maat projecten (= WOM-projecten) uitgevoerd in alle gebieden waar de waterhuishouding nog niet goed (genoeg) is afgestemd op de functie(s). Onderdeel van deze WOM-projecten is het doorlopen van het GGOR-proces, waarbij het GGOR staat voor het Gewogen (of het Gewenste) Grond- en Oppervlaktewater Regiem. De huidige vastgestelde GGOR is in de onderstaande afbeelding afgebeeld.

Afbeelding 8: Huidige GGOR

Werkwijze bij het bepalen van het nieuwe GGOR is allereerst het vaststellen van de actuele en het optimale grond- en oppervlaktewaterregiem van het gebied (resp. AGOR en OGOR). Daarna volgt de afweging van belangen en wordt het GGOR voor het betreffende gebied vastgesteld. Ook de kosten van mogelijke maatregelen spelen daarbij een belangrijke rol. De WOM-projecten van het waterschap zijn bedoeld om deze GGOR-processen te doorlopen. In dit deel van het watergebiedsplan wordt toegelicht wat de uitkomst is van het WOM-proces dat voor deze polders is doorlopen en dus welk GGOR voor dit gebied is opgesteld.

2.2 AGOR en OGOR landbouwpolders rond Scheerwolde

De landbouwpolders rond Scheerwolde zijn aangegeven op afbeelding 5 in het voorgaande hoofdstuk. De polders Gelderingen en Wetering liggen direct ten oosten van Natura2000-gebied de Weerribben. Polder Wetering ligt aan 3 zijden ingesloten tussen natuurgebied op boezempeil en watert ook met Gemaal Wetering af op boezempeil. Polder Gelderingen ligt aan de westkant tegen een Natura2000-gebied (het Woldlakebos, onderdeel van Natura2000-gebied de Weerribben). Aan de noordkant maalt de Polder Gelderingen uit op het Steenwijkerdiep (boezempeil). De polders Halfweg en Giethoorn liggen beiden tegen het Natura2000-gebied De Wieden aan. Direct ten oosten van polder Giethoorn loopt Kanaal Beukers-Steenwijk: de polder ondervindt daarvan veel kwel en het gemaal maalt ook uit op dit kanaal. Polder Halfweg ligt direct ten noorden van De Wieden. Gemaal Halfweg maalt uit op het Giethoornse Meer.

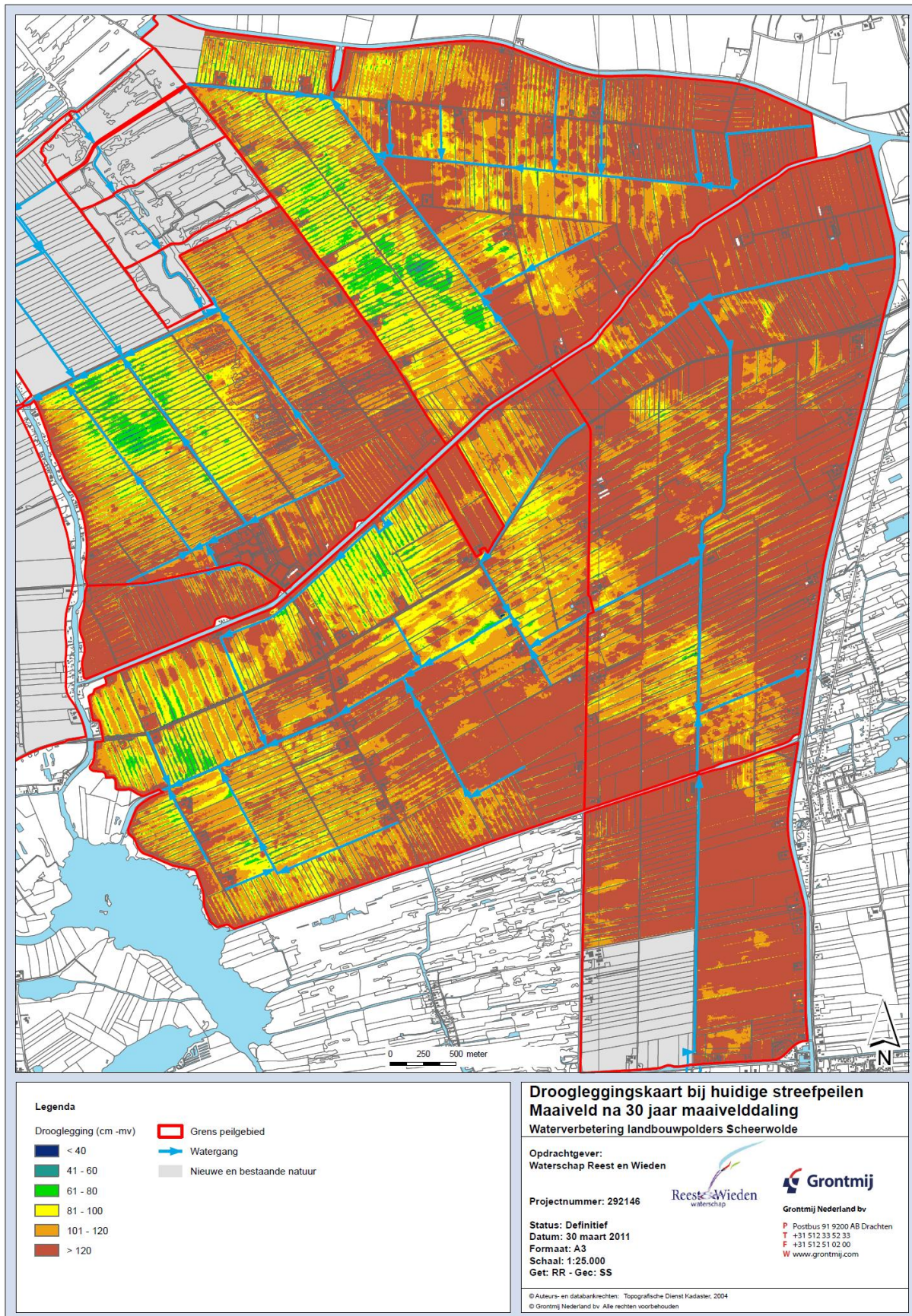
Vooraf aan de randen van deze vier landbouwpolders is sprake van wateroverlast in het voorjaar en in het najaar. In het voorjaar heeft de wateroverlast tot gevolg dat de grondgebruikers later dan gewenst met machines hun land op kunnen gaan. In het najaar levert de wateroverlast problemen op met het oogsten van de akkerbouwgewassen (aardappels, bieten en mais). De gebieden met wateroverlast liggen vrijwel allemaal langs de grote kanalen (Steenwijkerdiep en Kanaal Beukers-Steenwijk) en langs de natuurgebieden (Wieden en Weerribben). Eind 2007 zijn de waterhuishoudkundige knelpunten in de landbouwpolders in beeld gebracht tijdens een bijeenkomst met de grondeigenaren en grondgebruikers uit het gebied. De door de grondgebruikers genoemde knelpunten zijn op kaart weergegeven (zie afbeelding 5 in hoofdstuk 1).

Daarnaast heeft het waterschap een analyse op het hoofdwatersysteem uit laten voeren aan de hand van gemeten en verzamelde waterstanden van de afgelopen 5 jaar. Daaruit zijn ook een aantal knelpunten in het hoofdwatersysteem naar voren gekomen. Met behulp van het SOBEK-model is de huidige drooglegging van het gebied in berekend en in beeld gebracht (afbeelding 8 volgende pagina).

Als OGOR voor de vier landbouwpolders rond Scheerwolde is uitgegaan van de optimale productie omstandigheden behorend bij akkerbouw. Dit is conform de beleidsuitgangspunten van de provincie Overijssel. Het OGOR voor akkerbouw is als volgt gedefinieerd:

- drooglegging van 80 cm bij T1 (een situatie die elk jaar wel een keer optreedt), en
- behalen regionale norm voor wateroverlast voor een akkerbouwgebied (maximaal 1% inundatie bij T25 ofwel bij een situatie met een kans van eens per 25 jaar).

Afbeelding 9: Huidige drooggeling bij T1 + maaiveldaling landbouwpolders rond Scheerwolde

2.3 GGOR Landbouwpolders rond Scheerwolde

Na het in beeld brengen van het AGOR en het OGOR voor de landbouwpolders, volgen de belangenafweging en het vaststellen van het GGOR met bijbehorend maatregelenpakket. Voor de landbouwpolders rond Scheerwolde is daarbij het antwoord op de volgende vragen belangrijk:

- Is het mogelijk een GGOR met bijbehorend maatregelenpakket samen te stellen waarmee de problemen van wateroverlast in de landbouwpolders worden opgelost en waarmee de productie omstandigheden worden gerealiseerd passend bij akkerbouw?
- Wordt het maatregelenpakket gedragen door de grondeigenaren en grondgebruikers?
- Wat zijn de effecten van het GGOR en de bijbehorende maatregelen voor andere belangen, zoals natuur / Natura2000 en de aanwezige bebouwing?

De belangenafweging en de keuze van het uit te voeren maatregelenpakket was een iteratief proces. Verschillende typen maatregelen zijn onderzocht, zowel op hun effectiviteit (= omstandigheden op orde brengen voor akkerbouw) als op hun effecten op de omgeving. Verschillende maatregelen zijn ook voorgelegd aan de grondgebruikers uit het gebied tijdens een aantal (inloop)bijeenkomsten. Daarin zijn opmerkingen gemaakt over onderzochte maatregelen, en zijn ook alternatieve of aanvullende maatregelen naar voren gekomen. De hoofdpunten uit deze gesprekken waren:

- Geen grondverlies en geen doorsnijding van lange percelen door de aanleg van nieuwe brede watergangen.
- Geen grondverlies door aankoop gronden ten behoeven van onderhoudspaden.
- Oplossen wateroverlast als gevolg van kwel vanuit Natura2000-gebieden en kanalen (beide op boezempeil).

Het GGOR voor de landbouwpolders rond Scheerwolde is tot stand gekomen na intensief overleg met de streek. De volgende overleggen en gespreksrondes hebben plaats gevonden:

- Inventarisatie wateroverlast (november 2007)
- Presentatie eerste concept Maatregelenkaart LC /AC (november 2009)
- Bijeenkomst Kanaaldijk / Giethoorn (februari 2010)
- Gebiedsbijeenkomst eerste concept Maatregelenkaart (maart 2010)
- Inloopbijeenkomsten per polder, per deelgebied en individueel (april-mei 2010)
- Toezenden tweede concept Maatregelenkaart naar alle grondeigenaren en grondgebruikers in het gebied (augustus 2010)
- Gebiedsbijeenkomsten derde concept Maatregelenkaart per polder (december 2010)
- Enkele individuele gesprekken rond lokale problemen (2010 / 2011)
- Presentatie eindconcept Maatregelenkaart LC/AC (februari 2011)

2.3.1 Aanpak hoofdwatersysteem

Op basis van het uitgevoerde onderzoek met het Sobek-oppervlaktewatermodel en de overleggen met de streek, zijn allereerst de bestaande knelpunten in het hoofdwatersysteem geverifieerd en bepaald. Daarbij is ook rekening gehouden met de te verwachten bodemdaling en klimaatverandering in het gebied. Dit was nodig om uiteindelijk een maatregelenpakket te kunnen kiezen dat niet alleen nu, maar ook over 30 jaar voldoende zekerheid biedt aan grondeigenaren en grondgebruikers in het gebied. De bodemdaling is afhankelijk van de hoeveelheid veen die nog in de bodem aanwezig is: verspreid over de vier landbouwpolders varieert de dikte van het nog aanwezige veenpakket behoorlijk. De maximale bodemdaling door het inklinken van het nog aanwezige veenpakket, is over 30 jaar maximaal 16 cm. Voor de te verwachten klimaatveranderingen is uitgegaan van maximaal 10% extra neerslag.

Allereerst is gezocht naar een maatregelenpakket waarmee overtollig water vanuit het landbouwgebied beter naar de poldergemalen kan stromen zodat daarmee de bestaande knelpunten in het hoofdwatersysteem kunnen worden opgelost. Uitgangspunt is dat in een zo groot mogelijk gebied het OGOR voor akkerbouw kan worden gerealiseerd. Om dat doel te bereiken, is het echter nodig een aantal nieuwe en behoorlijk brede watergangen te graven in Polder Gelderingen en in Polder Halfweg. Bij de presentatie van de eerste concept Maatregelenkaart (februari 2010) in het gebied, werd de aanleg van nieuwe brede watergangen duidelijk afgewezen door de betrokken grondgebruikers vanwege grondverlies en vanwege de doorsnijding van de aanwezige lange percelen.

Zowel voor de Polder Gelderingen als voor de Polder Halfweg zijn in een aantal bijeenkomsten door de direct belanghebbenden meerdere alternatieve maatregelen aangedragen om de waterhuishouding te verbeteren. Daarbij hoorden de aanleg van een aantal kwel sloten langs het Woldlakebos (Polder Gelderingen) en langs de Wieden (Polder Giethoorn), en ook het verbreden en verdiepen van een aantal watergangen in de Polder Halfweg. Deze maatregelen zijn allemaal doorgerekend op effectiviteit en betrokken bij de afweging in het GGOR-proces. Niet alle door het gebied genoemde maatregelen zijn overgenomen. Redenen daarvoor zijn de nadelige effecten op de naastgelegen Natura2000-gebieden en/of het geringe voordeel voor de functie landbouw.

2.3.2 Uitgangspunten bij de keuze van de maatregelen in het hoofdwatersysteem

De keuze om de vier poldergemalen aan te passen komt voort uit de keuze een flexibeler peilbeheer door te voeren. Dit wordt in een volgende paragraaf nader uitgelegd.

Op afbeelding 11 is het maatregelenpakket afgebeeld en hieronder worden de uitgangspunten beschreven die hieraan ten grondslag hebben gelegen. Daarnaast is op afbeelding 10 het bijbehorende droogleggingsbeeld weergegeven.

De duikers in het hoofdwatersysteem van het waterschap worden vervangen en vergroot als deze duikers nu leiden tot te veel opstuwing in het oppervlaktewatersysteem. Daarbij is uitgegaan van een maximaal toelaatbare opstuwing van 2 cm. Door deze opstuwing kan het gewenste oppervlaktewaterpeil niet worden gerealiseerd. Daarnaast zijn op verschillende plaatsen duikers onder een gemeentelijke weg aangegeven: in dat geval is de eigenaar van de weg verantwoordelijk voor de duikers als deze te veel opstuwing opleveren. De werkzaamheden kunnen wel worden uitgevoerd als onderdeel van het totale werk (onder regie van het waterschap, maar voor rekening van de wegbeheerder).

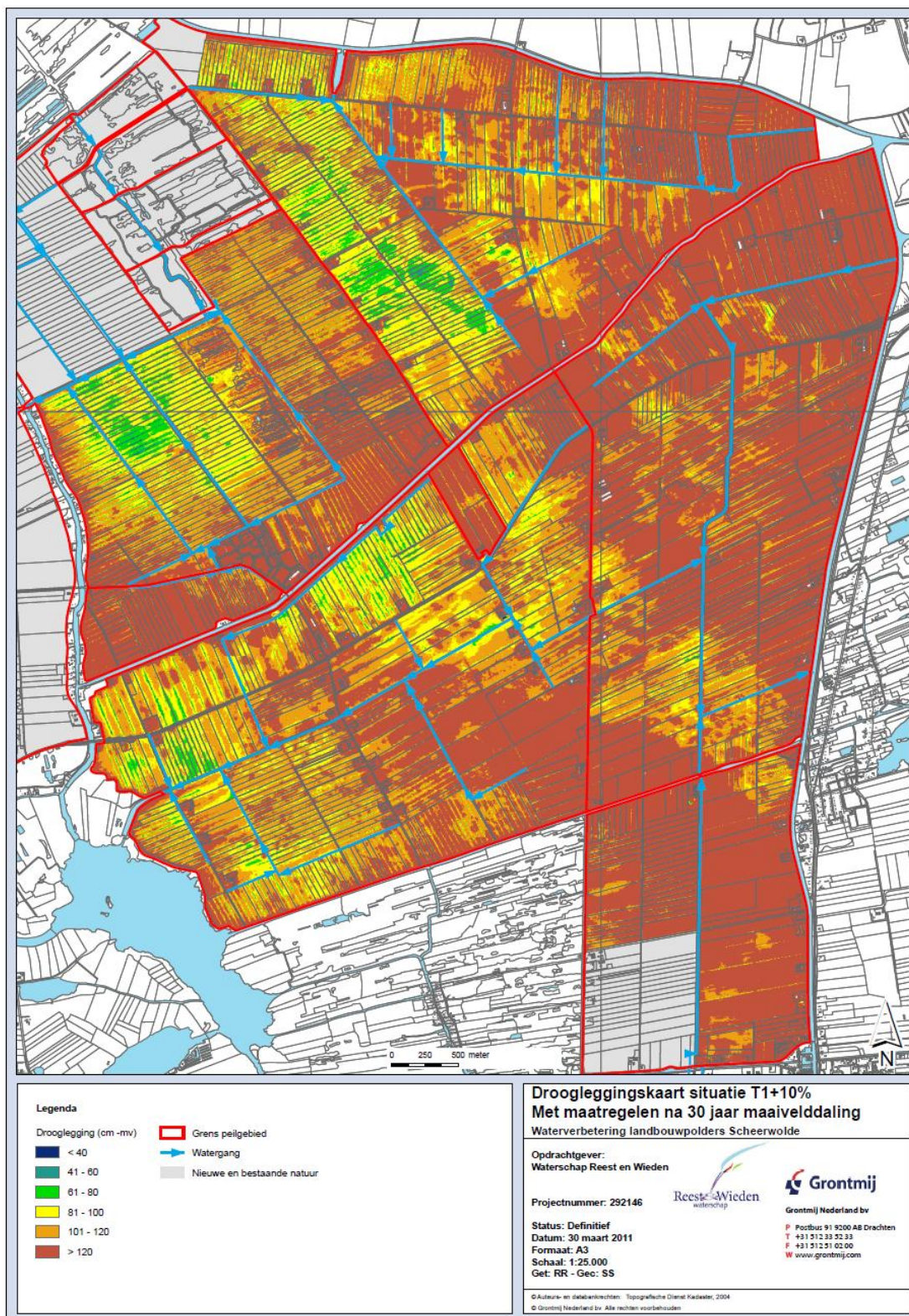
Schouwsloten worden omgevormd tot watergang van het waterschap als het belang daarvan de belangen van de grondgebruikers in de directe omgeving overstijgt. Door de nieuwe status als watergang is het waterschap ook verantwoordelijk voor het onderhoud van deze wateren.

Een aantal van de bestaande watergangen voldoet niet (meer) aan de minimale maatvoering en daarom worden deze dan ook verdiept en verbreed. In het GGOR-maatregelenpakket is ook één korte nieuwe watergang opgenomen (Polder Halfweg).

Ook wordt een aantal schouwsloten éénmalig opgeknapt om de waterafvoer vanuit de percelen naar het hoofdwatersysteem te verbeteren. Deze schouwsloten krijgen geen andere status, en het onderhoud is na de éénmalige opknapping ook verder de verantwoordelijkheid van de grondeigenaar of grondgebruiker.

Tot slot is in het GGOR-maatregelenpakket intensief onderhoud van een aantal watergangen opgenomen. Feitelijk is dit geen nieuwe maatregel, omdat het onderhoud al intensief is. De maatregel is opgenomen om aan te geven dat dit intensieve onderhoud ook beslist moet blijven gecontinueerd.

Het resultaat van de belangenafweging is een GGOR-maatregelenpakket waarmee in de Polder Wetering-Oost, Polder Halfweg en Polder Giethoorn wordt voldaan aan de inundatienormen voor akkerbouw, en waarmee binnen de Polder Gelderingen de omstandigheden voor akkerbouw op 97% van de oppervlakte kan worden gerealiseerd.

Afbeelding 10: Drooglegging landbouwpolders rond Scheerwolde na uitvoering maatregelen aan het hoofdwatersysteem

Drooglegging < 80 cm in Polder Halfweg + Polder Wetering: 16%
 Drooglegging < 80 cm in Polder Giethoorn: 3%
 Drooglegging < 80 cm in Polder Gelderingen: 12%

tabel 1: Het oppervlak (%) van de landbouwpolders rond Scheerwolde waar niet wordt voldaan aan de inundatienorm voor akkerbouw (rekening houdend met bodemdaling en de klimaatverandering). Alleen in de Polder Gelderingen inundeert meer dan 1% van het oppervlak bij T25.

	Giethoorn (197 ha)		Halfweg ¹ (909 ha)		Gelderingen (784 ha)		Wetering (600 ha)	
	zonder	met ²	zonder	met	zonder	met	zonder	Met
T25-inundatie (akkerbouwnorm 1%)	4%	1%	1%	1%	27%	3%	32%	1%

¹ Dit is excl. 26 ha met onderbemaling binnen de Polder Halfweg

² Hier wordt bedoeld: zonder en met maatregelen aan het hoofdwatersysteem

2.3.3 Aanpak detailontwatering

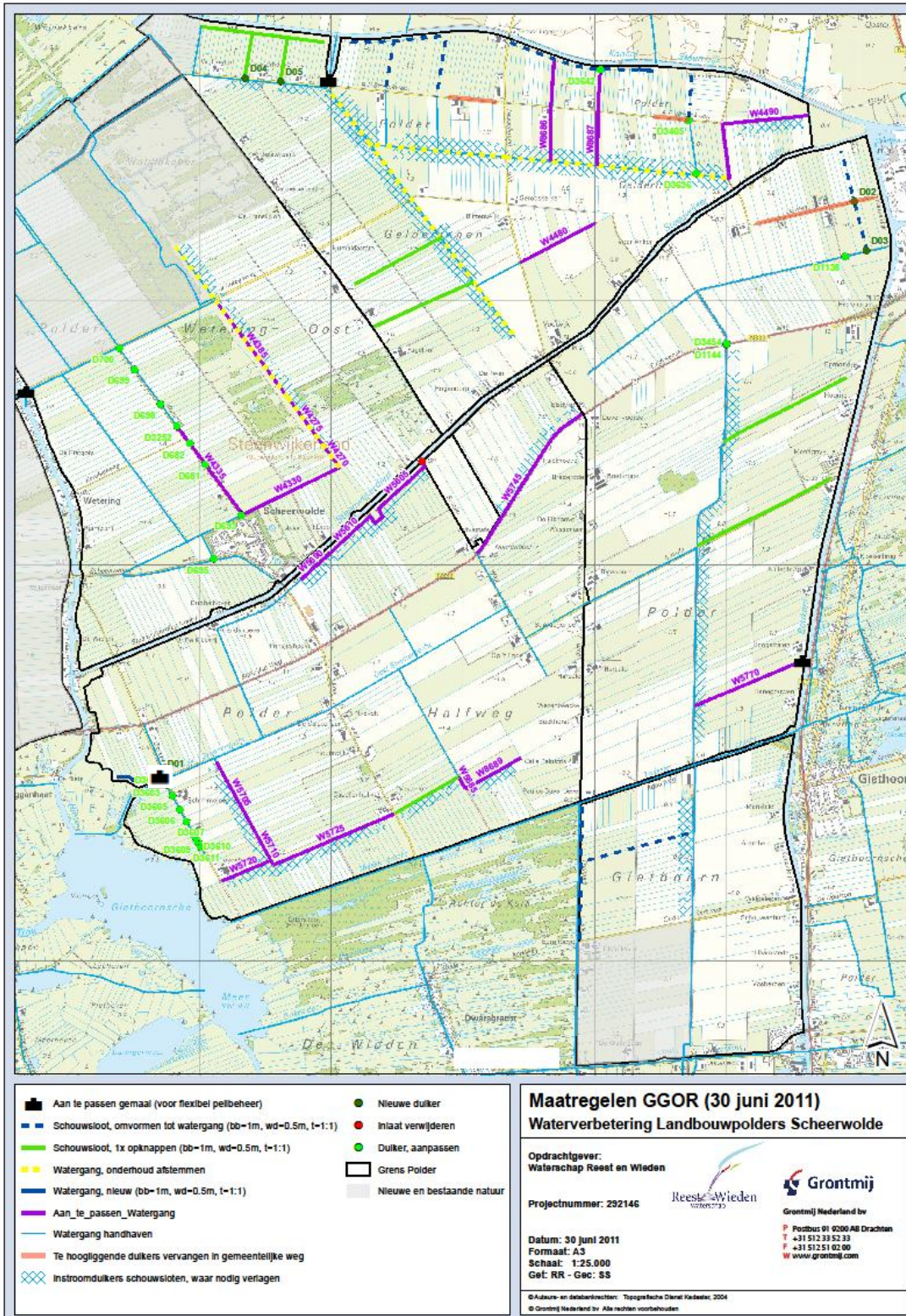
Uit de berekeningen met het SOBEK-model blijkt dat door uitvoering van de maatregelen aan het hoofdwatersysteem, de door het gebied gesignaleerde en door het model berekende knelpunten inderdaad worden opgeheven. Dat betekent dat na uitvoering van de maatregelen het hoofdwatersysteem nu en in de toekomst het water in theorie voldoende snel naar de poldergemalen kan brengen, waar het water vervolgens op de boezem wordt uitgemalen.

Bekend is echter dat er niet alleen knelpunten in het hoofdwatersysteem bestaan, maar dat ook de detailontwatering in het gebied niet op orde is. Daardoor stagneert de afvoer van het water vanuit de poldersloten naar het hoofdwatersysteem toe. Grootste oorzaak hiervan zijn de instroomduikers, die op veel plaatsen door daling van het omliggende maaiveld te hoog zijn komen te liggen om het water vanuit de schouwsloten goed af te kunnen voeren. Het hoofdwatersysteem (met de instroomduikers) is vaak op de zandige delen van het gebied gegraven: dit zijn de delen van het gebied die minder zijn ingeklonken dan de landbouwpercelen zelf met veen in het bodemprofiel. Aanpak van het hoofdwatersysteem zonder tegelijk de detailontwatering (instroomduikers + slootbodems) aan te pakken, heeft dus geen zin.

In overleg met de streek en op basis van de beschikbare kennis binnen het waterschap, zijn de deelgebieden en dus ook de hoofdwatervgangen vastgesteld waar aanpak van de instroomduikers nodig is om het polderwater vanuit de poldersloten ook daadwerkelijk naar het hoofdwatersysteem te kunnen afvoeren. Voor een goede afstroming van het water is het nodig de instroomduikers tussen de schouwsloten en de hoofdwatervgangen op de juiste hoogte te leggen, en ook is een verlaging van de bodem van de aanliggende schouwsloten aan te bevelen. Dit laatste (verlagen slootbodems) is een maatregel die de grondeigenaren en/of de grondgebruikers zelf kunnen uitvoeren. Aanpak van de instroomduikers is opgenomen in het maatregelenpakket voor de landbouwpolders rond Scheerwolde; verlagen van de slootbodems niet. In de berekeningen met het MIPWA-grondwatermodel is voor een worst-case benadering gekozen, alsof na het op de juiste hoogte leggen van de instroomduikers de bodem van alle daarop aansluitende poldersloten wordt verlaagd. Dat betekent dat het theoretisch maximale effect op de grondwaterstanden is berekend.

Uit de berekeningen blijkt dat de maatregelen in het hoofdwatersysteem samen met de aanpak van de detailontwatering (vervangen instroomduikers + verlagen slootbodems), de grondwaterstand in het landbouwgebied vrijwel overal met 10 tot 30 cm laat dalen. Dit is voor de landbouw een gewenst effect van de voorgenomen maatregelen. In de praktijk zal echter niet elke grondgebruiker de slootbodems verlagen. Hiervan is echter vooraf geen goede inschatting te maken.

Het waterschap is verantwoordelijk voor het hoofwatersysteem. De blauwe arcering bij een aantal watergangen geeft aan dat daar de instroomduikers – van de particuliere schouwsloten naar het hoofwatersysteem van het waterschap – zullen worden aangepakt. Deze maatregel is nodig om de detailontwatering en het hoofwatersysteem beter op elkaar aan te laten sluiten.

Afbeelding 11: GGOR-Maatregelenpakket landbouwpolders Scheerwolde

2.3.4 Effecten van de maatregelen op de grondwaterstand en op kwel en wegzijging

Het MIPWA-model berekent zowel de grondwaterstands­daling (na uitvoering van de maatregelen) in het landbouwgebied als in de aangrenzende Natura2000-gebieden. Ook is met het MIPWA-model de toename van de wegzijging van grondwater vanuit de Natura2000-gebieden naar de omringende landbouw­polders berekend. Uit de berekeningen blijkt dat in een deel van de Natura2000-gebieden de grondwaterstand daalt met 10 en plaatselijk soms met 20 cm, en dat de wegzijging toeneemt. De voorspelde grondwaterstands­daling in het landbouwgebied en in de aangrenzende Natura2000-gebieden als gevolg van de landbouwmaatregelen is weergegeven in afbeelding 12. De voorspelde verandering in de wegzijging van water vanuit de Natura2000-gebieden naar het landbouwgebied is weergegeven in afbeelding 13.

De voorspelde grondwaterstands­daling in het landbouwgebied is gewenst: daardoor kunnen de landbouw­percelen eerder in het voorjaar bewerkt worden en is er minder wateroverlast. In de naast gelegen Natura2000-gebieden betekent een verlaging van de grondwaterstand en de vergroting van de wegzijging echter dat de aanwezige kwetsbare vegetaties mogelijk negatief beïnvloed worden. Dit is geconcludeerd door bureau Altenburg & Wymega in de Ecologische Voortoets die ten behoeve van de besluitvorming rond dit watergebiedsplan is uitgevoerd. Op basis van deze conclusie is vervolgens ook een Passende Beoordeling in de zin van de Nb-wet uitgevoerd. Daarin zijn de effecten van de grondwaterstands­veranderingen gekwantificeerd en ook zijn maatregelen uitgewerkt waarmee de mogelijke significante effecten op de natuurwaarden kunnen worden voorkomen (gemitigeerd).

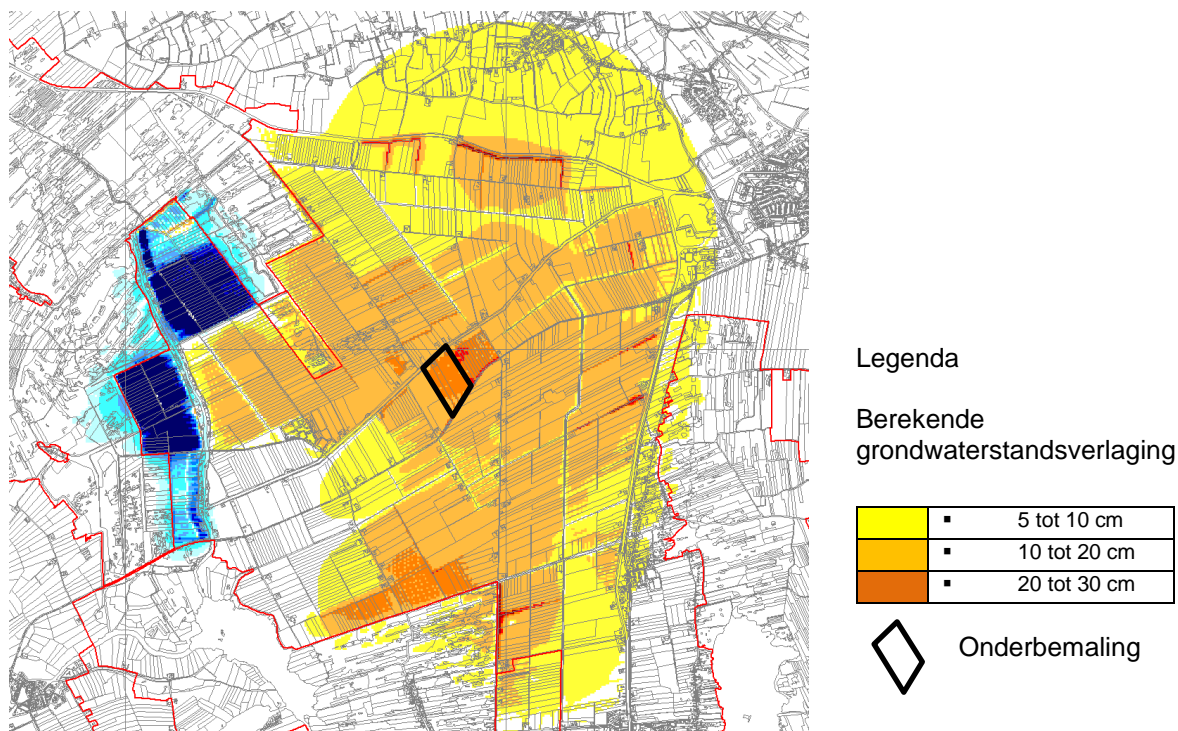
Op basis van de Passende Beoordeling is de volgende conclusie getrokken: negatieve effecten op de aanwezige kwalificerende habitats als gevolg van de hydrologische veranderingen (grotere wegzijging naar het landbouwgebied en grondwaterstands­daling) zijn niet uit te sluiten, maar het is geenszins zeker dat zij ook daadwerkelijk zullen optreden. Immers: er is een onzekerheid in het model, niet duidelijk is of de bodems van alle schouwsloten daadwerkelijk worden verlaagd, effecten op drijvende kraggen treden waarschijnlijk niet op en daarnaast is van een aantal habitattypen niet duidelijk in welke staat zij aanwezig zijn. Negatieve effecten op aquatische soorten worden niet verwacht omdat de waterkwaliteit als gevolg van de GGOR-maatregelen niet veranderd. Ook zijn geen effecten te verwachten op de moerasvogels, omdat hun leefgebied niet wordt aangetast. Voor de ganzen wordt het foerageer- gebied weliswaar kleiner door de omzetting van landbouwgebied naar nieuwe natuur, maar het resterende landbouwgebied is groot genoeg om dit op te kunnen vangen.

2.3.5 Mitigerende maatregelen binnen het Natura2000-gebied

Omdat de mogelijk optredende negatieve effecten op de kwalificerende habitats onomkeerbaar zijn, wordt in de Passende Beoordeling (onderbouwend rapport nr.4) voorgesteld een aantal mitigerende maatregelen te treffen waarmee de mogelijke negatieve effecten kunnen worden voorkomen. In het uit te voeren Monitoringprogramma wordt binnen het Natura2000-gebied bepaald welke hydrologische en ecologische veranderingen optreden na uitvoering van de mitigerende maatregelen. De mitigerende maatregelen zijn er op gericht om de aanvoer van water naar de beïnvloedde deelgebieden te vergroten ter compensatie van de grotere wegzijging van water richting landbouwgebied. Een grotere aanvoer van water kan worden gerealiseerd door het graven van extra slootjes langs de beïnvloedde habitats, waardoor extra oppervlaktewater wordt aangevoerd. Een andere maatregel is het uitbaggeren van bestaande slootjes en greppels, waardoor water makkelijker de bodem in kan zakken. Tot slot wordt voorgesteld een aantal Blauwgraslandjes af te plaggen om de kwaliteit te verbeteren ter compensatie van mogelijke negatieve effecten. De uitwerking van deze mitigerende maatregelen vindt plaats in het vergunningverleningstraject vanuit de NB Wet en de daarbij horende bestekvormingsfase.

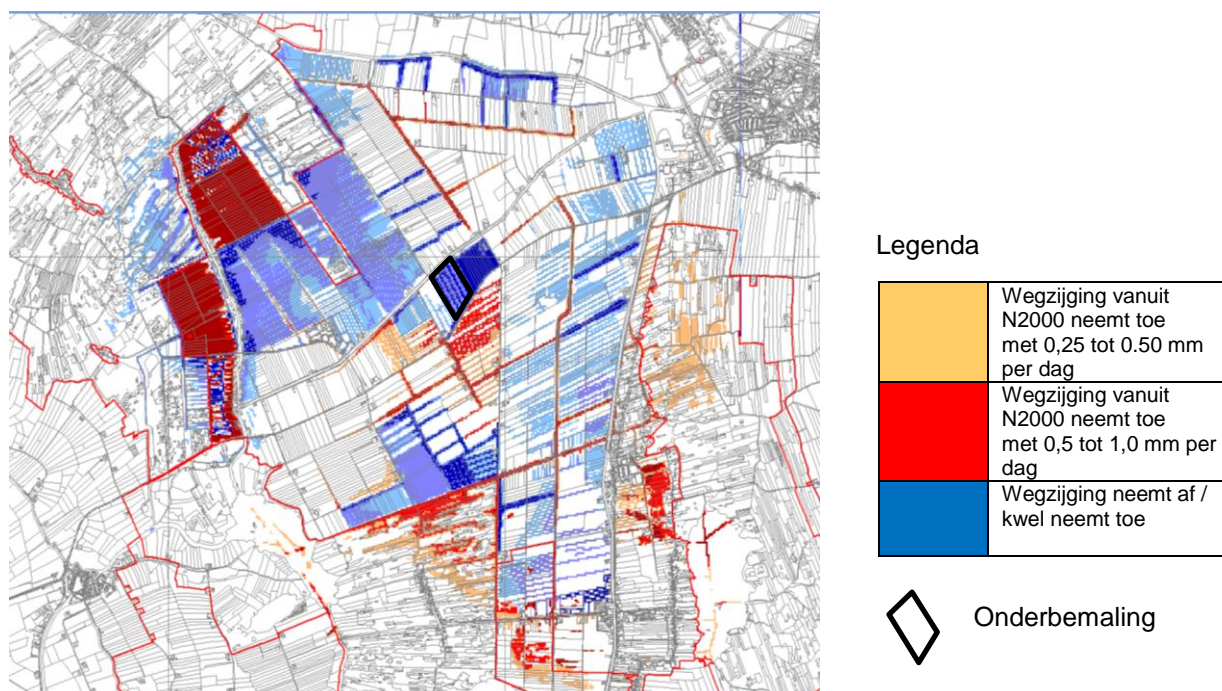
Deze mitigerende maatregelen en de beoogde hydrologische en ecologische effecten binnen het Natura2000-gebied De Wieden worden in kaart gebracht d.m.v. het uit te voeren Monitoringprogramma.

Grondwatereffecten van het GGOR-maatregelenpakket in de GVG situatie (vroeg in het voorjaar). Het land kan eerder bewerkt worden, maar er treden ook effecten op in de randen van Natura2000-gebied De Wieden en in de zuidkant van het Woldlakebos (Weerribben).

Afbeelding 12: Grondwatereffecten van het GGOR-maatregelenpakket in de GVG situatie

Cumulatieve effecten op kwel en wegzijging van de maatregelen landbouwpolders Scheerwolde incl. optimalisatie schouwsloten

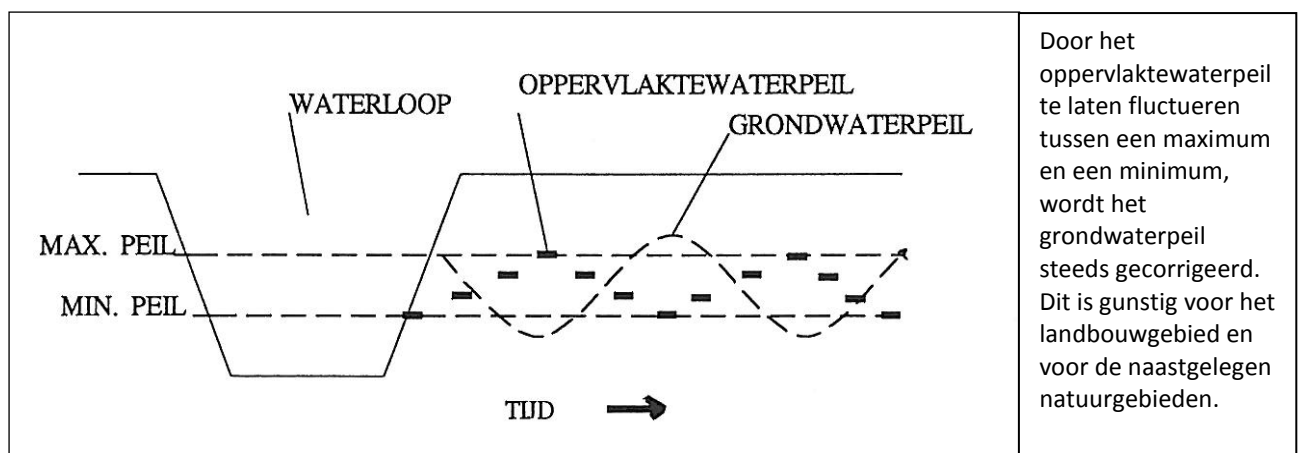

Afbeelding 13: Cumulatieve effecten op kwel en wegzijging van de maatregelen

2.3.6 Flexibel peilbeheer in de landbouwpolders rond Scheerwolde

Behalve voor een aantal maatregelen aan het hoofdwatersysteem en aan de detailontwatering, wordt als onderdeel van het nieuwe GGOR voor de landbouwpolders rond Scheerwolde ook gekozen voor een flexibel peilbeheer. Door met de oppervlaktewaterstanden beter in te spelen op de (weers) omstandigheden, kunnen de gewenste grondwaterstanden beter worden gehandhaafd. Dit is gunstig voor zowel het landbouwgebied als voor de naastgelegen Natura2000-gebieden.

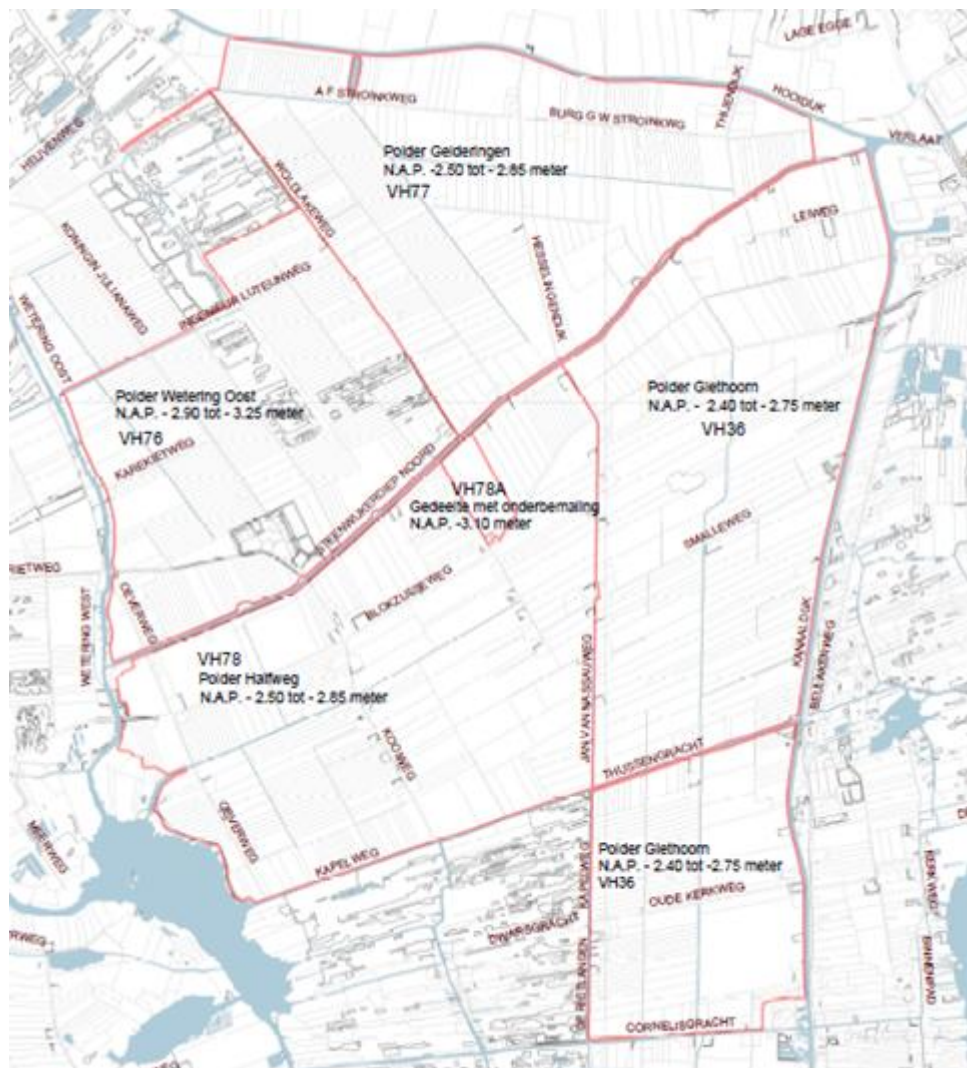
Door de oppervlaktewaterpeilen in het landbouwgebied in droge perioden wat verder dan het streefpeil te laten stijgen, heeft het landbouwgebied meer buffer in de sloten en wordt het wegzijgen van (grond)water vanuit de natuurgebieden verkleind. Dit is in droge perioden gunstig voor natuur en landbouw. In natte perioden kan het oppervlaktewaterpeil in het landbouwgebied zonder bezwaar voor de natuurgebieden wat verder uitzakken.

Afbeelding 14: Schematische weergave peilfluctuatie

De keuze voor een flexibel peilbeheer in de landbouwpolders rond Scheerwolde betekent dat een bandbreedte in het oppervlaktewaterpeil per polder wordt gehanteerd: het vast te leggen streefpeil ligt tussen de vastgestelde uitersten. Dit sluit aan bij de huidige werkwijze in het gehele beheergebied van het waterschap. In afbeelding 14 en tabel 2 is weergegeven wat de bandbreedte in het oppervlaktewaterpeil per polder wordt. Om een flexibel peilbeheer te kunnen voeren is het wel noodzakelijk om de vier poldergemalen aan te passen. Daarbij gaat het om de aansturing, de capaciteit en de opvoerhoogte van de poldergemalen. Deze aanpassingen zijn onderdeel van het GGOR-Maatregelenpakket (zie ook het projectplan).

Om het GGOR in de landbouwpolders rond Scheerwolde te kunnen realiseren, is het niet nodig de nu gehanteerde streefpeilen in het gebied aan te passen. Uit de modelberekeningen is gebleken dat de gewenste drooglegging voor akkerbouw met de op dit moment gehanteerde streefpeilen bereikt kan worden. Dit geldt zowel voor de huidige als de toekomstige situatie, na maaiveld daling en rekening houdend met de voorspelde klimaatverandering. Toch wordt een nieuw peilbesluit voor de landbouwpolders rond Scheerwolde genomen, enerzijds om het flexibele peilbeheer (streefpeil met bandbreedte) per polder vast te leggen. In 1984 heeft voormalig waterschap Vollenhove een gewijzigde peilenkaart vastgesteld voor het gehele beheergebied. In 1989 zijn de streefpeilen voor de polders Gelderingen, Wetering-Oost en Halfweg aangepast. Het streefpeil voor de Polder Giethoorn is toen niet gewijzigd.

Afbeelding 15: Bandbreedte streefpeilen per deelgebied

tabel 2: Bandbreedte streefpeilen voor de landbouwpolders rond Scheerwolde. Dit zijn de oppervlaktewaterpeilen gemeten bij de poldergemalen.

	Bandbreedte streefpeil (oppervlaktewater)
Polder Gelderingen	NAP - 2.50 tot - 2.85 meter
Polder Wetering-Oost	NAP - 2.90 tot - 3.25 meter
Polder Halfweg	NAP - 2.50 tot - 2.85 meter <i>Gedeelte met onderbemaling: NAP - 3.10 meter (zie kaart 5)</i>
Polder Giethoorn	NAP - 2.40 tot - 2.75 meter

3 Projectplan Landbouwpolders rond Scheerwolde

PROJECTPLAN WATERWET Landbouwpolders rond Scheerwolde

Datum : 21 maart 2012
Nummer : 2012 -
Onderwerp : Landbouwpolders Scheerwolde
Contactpersoon : D. Hommes (projectleider)
Status : Ontwerp

Het dagelijks bestuur van waterschap Reest en Wieden besluit, gelet op artikel 5.4 van de Waterwet, het onderhavige projectplan Waterwet tot

Aanpassing Hoofdwatersysteem landbouwpolders rond Scheerwolde

vast te stellen en uit te voeren in overeenstemming met het bepaalde in dit projectplan.

Meppel,

Het dagelijks bestuur van het waterschap Reest en Wieden

de secretaris

de dijkgraaf

K. Schuttinga

M.M. Kool

3.1 Inleiding

Waterschap Reest en Wieden is belast met de zorg voor het watersysteem in het hele beheergebied. Deze zorg omvat het kwantiteits- en kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater, het beheer van de waterkeringen, het kwantiteitsbeheer van het grondwater en de zuivering van stedelijk afvalwater. De Waterwet en de op grond van deze wet vastgestelde Waterverordening schrijven voor dat het waterschap Reest en Wieden met betrekking tot het beheer van het watersysteem een beheerplan opstelt. Het waterschap Reest en Wieden heeft in het waterbeheerplan 2010 – 2015 de doelen en de maatregelen voor de periode met ingang van 22 december 2009 vastgelegd. Hieronder valt onder meer de uitvoering van het water-op-maat project voor de landbouwpolders rond Scheerwolde.

3.2 Projectbeschrijving

Voor de landbouwpolders rond Scheerwolde is het GGOR vastgesteld. Dit projectplan betreft de maatregelen die nodig zijn om dit GGOR (inclusief een flexibel peilbeheer) te kunnen realiseren. De maatregelen bedoeld om de waterafvoer vanuit de landbouwpercelen te verbeteren. Dit gebeurt enerzijds door het hoofdwatersysteem op orde te brengen, en anderzijds door het toestromen van oppervlaktewater vanuit de landbouwpercelen naar het hoofdwatersysteem te verbeteren.

Om het hoofdwatersysteem op orde te krijgen zijn de volgende (typen) maatregelen nodig:

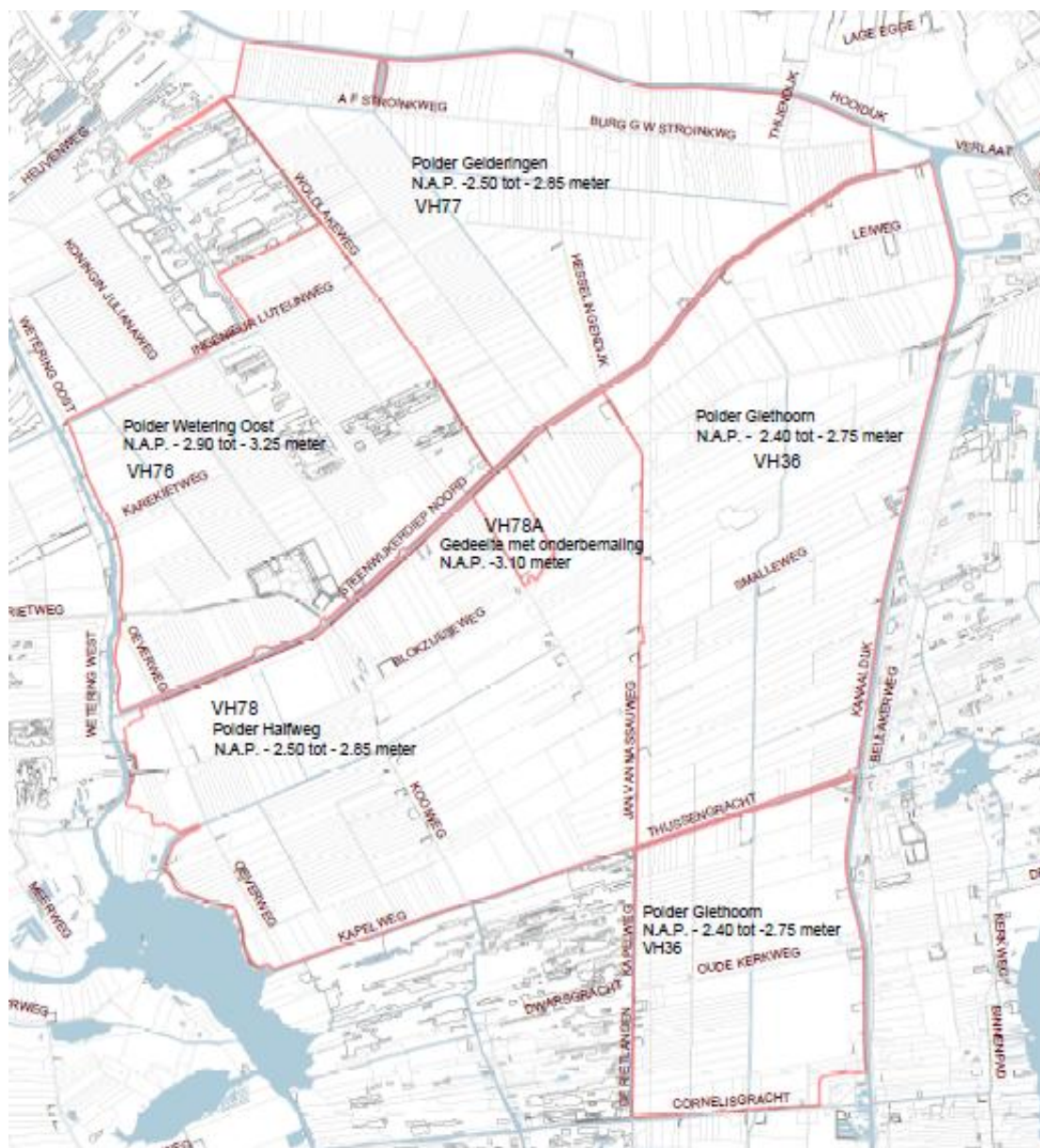
- Verbreden/verdiepen van een aantal bestaande watergangen van het waterschap
- Vervangen aantal duikers in het hoofdwatersysteem
- Omvormen/opschalen van een aantal schouwsloten tot watergang
- Realisatie een nieuwe watergang in de polder Halfweg
- Aanpassing van de poldergemalen om een flexibel peilbeheer mogelijk te maken

Om het water vanuit de schouwsloten beter af te laten stromen richting hoofdwatersysteem, zijn de volgende (typen) maatregelen nodig:

- Verbreden/verdiepen van een aantal bestaande schouwsloten
- Vervangen groot aantal instroomduikers (van de schouwsloten naar het hoofdwatersysteem)

De uit te voeren maatregelen zijn per polder weergegeven in bijlage 1 t/m 4. De aanpak van het hoofdwatersysteem en de aanpak van de detailontwatering (instroomduikers) zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ook de aanpak van de gemalen hoort daar bij: als het hoofdwatersysteem op orde is, moet het overtollige water ook door de gemalen op de boezem worden gepompt.

Behalve voor een aantal maatregelen aan het hoofdwatersysteem en aan de detailontwatering, wordt als onderdeel van het nieuwe GGOR voor de landbouwpolders rond Scheerwolde ook gekozen voor een flexibel peilbeheer. Door met de oppervlaktewaterstanden beter in te spelen op de (weers) omstandigheden, kunnen de gewenste grondwaterstanden beter worden gehandhaafd. Dit is gunstig voor zowel het landbouwgebied als voor de naastgelegen Natura2000-gebieden. In afbeelding 17 is aangegeven welke bandbreedte per polder wordt gehanteerd om de gewenste streefpeilen te realiseren.

Afbeelding 17: Bandbreedte streefpeilen per deelgebied

Tabel 3: Bandbreedte streefpeilen voor de landbouwpolders rond Scheerwolde. Dit zijn de oppervlaktewaterpeilen gemeten bij de poldergemalen.

	Bandbreedte streefpeil (oppervlaktewater)
Polder Gelderingen	NAP - 2.50 tot - 2.85 meter
Polder Wetering-Oost	NAP - 2.90 tot - 3.25 meter
Polder Halfweg	NAP - 2.50 tot - 2.85 meter <i>Gedeelte met onderbemaling: NAP - 3.10 meter (zie kaart 5)</i>
Polder Giethoorn	NAP - 2.40 tot - 2.75 meter

De keuze voor een flexibel peilbeheer in de landbouwpolders rond Scheerwolde betekent dat per polder een bandbreedte in het oppervlaktewaterpeil wordt gehanteerd: het streefpeil ligt tussen de vastgestelde uitersten. Dit sluit aan bij de huidige werkwijze in het gehele beheergebied van het waterschap. In bijlage 1 t/m 4 is de bandbreedte in het oppervlaktewaterpeil per polder weergegeven.

Ter onderbouwing van het GGOR en bijbehorend maatregelenpakket is gebruik gemaakt van de volgende hydrologische en ecologische studies en rapporten:

- Grontmij: verkenning maatregelen hoofdwatersysteem met het Sobek oppervlaktewater model
- Grontmij: verkenning effecten met het Mipwa-grondwatermodel
- Altenburg & Wymega: Ecologische toets
- Altenburg & Wymega: Passende Beoordeling Inrichtingsplan Scheerwolde
- MER Inrichtingsplan Scheerwolde (Grontmij en Altenburg & Wymega, 2012)
- Monitoringsplan Inrichtingsplan Scheerwolde (Grontmij en Altenburg & Wymega, 2012)

3.3 Toetsing Waterwet

De toepassing van de Waterwet is op grond van artikel 2.1 van de Waterwet gericht op:

- a. voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

a. Voorkoming / beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

Uitgangspunt bij het vaststellen van het GGOR en bijbehorend maatregelenpakket is het uitgangspunt van de provincie Overijssel om in deze polders de waterhuishouding af te stemmen op **akkerbouw**. Dat betekent dat getracht is een maatregelenpakket samen te stellen dat voldoet aan de gebruikelijke drooglegging in akkerbouwgebieden binnen het beheergebied van waterschap Reest en Wieden (80 cm) en tevens aan de regionale Normen voor wateroverlast (maximaal 1% inundatie bij T25).

b. Bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen

In de hydrologische rapporten is geconcludeerd dat de waterkwaliteit in de landbouwpolders en in de boezem van Noordwest-Overijssel niet zal veranderen door uitvoering van de maatregelen.

c. Vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Het watersysteem in de landbouwpolders rond Scheerwolde staat ten dienste van de akkerbouw in het gebied: dat is de maatschappelijke functie van het watersysteem. Deze functie wordt door de voorgenomen maatregelen niet geschaad maar gediend.

Conclusie toetsing doelstellingen Waterwet

De uitvoering van dit plan is in overeenstemming met de doelstelling van de Waterwet.

3.4 Wijze van uitvoering en toekomstig onderhoud

Planologische inpassing

De voorgenomen activiteit past binnen het geldende bestemmingsplan. Het GGOR en het bijbehorende maatregelen staan ten dienste van de landbouwfunctie van het gebied.

Andere noodzakelijke vergunningen en relevante besluiten

Het uitvoeren van het GGOR voor de landbouwpolders rond Scheerwolde is onderdeel van de landinrichting Noordwest-Overijssel, Deelgebied Scheerwolde. Voor de besluitvorming rond dit Inrichtingsplan is een MER noodzakelijk. Dit MER is opgesteld, incl. de Passende beoordeling in de zin van de Natuurbeschermingswet en een Monitoringprogramma. Dit MER geldt tevens voor de verschillende bestemmingsplannen die de gemeente Steenwijkerland moet wijzigen. Alle procedures die nodig zijn om de verschillende besluiten door de verschillende overheden te laten vaststellen, worden gecoördineerd door de provincie Overijssel. Daartoe is een coördinatiebesluit genomen. Alle plannen worden tegelijkertijd ter visie gelegd en in procedure gebracht. Dit vergroot de efficiëntie en afstemming tussen de plannen en maakt het voor de burger duidelijker.

Globale planning van de werkzaamheden

Vanwege de fysieke grootte van het projectgebied en het daarmee samenhangende financiële investeringsvolume wordt een gefaseerde aanpak voorgesteld met een maximale doorlooptijd van 10 jaar.

Bij de uitvoering van de maatregelen zijn in vijf fasen onderscheiden namelijk:

1. Binnen het gehele projectgebied:
  - a) Aanpak natte infrastructuur (2013):
Grondwerk en aanpak duikers in hoofdwatersysteem. Waar het financiële- of uitvoeringsvoordelen biedt dat grondwerk en detailontwatering gelijktijdig worden uitgevoerd zullen wij overgaan tot gecombineerde uitvoering.
  - b) Aanpak instroomduikers:
Voor zover een combinatie mogelijk is met het grondwerk ter plekke.
2. Aanpak polder Gelderingen (instroomduikers en gemaal aanpassen) (2014/2015).
3. Aanpak polder Wetering-Oost (instroomduikers en gemaal aanpassen) (2016/2017).
4. Aanpak polder Halfweg (instroomduikers en gemaal aanpassen) (2017/2018).
5. Aanpak polder Giethoorn (instroomduikers en gemaal aanpassen) (2019/2020) .

Uitvoering van de maatregelen is voorzien in de periode 2013 t/m 2020.

Overige uitvoeringsaspecten

Voor uitvoering van de maatregelen in de landbouwpolders rond Scheerwolde is ca. 4,65 ha grond nodig. Deze grond is nodig vanwege de herprofilering van een aantal watergangen en voor het verbreden van een aantal schouwsloten (die particulier eigendom blijven). De grondverwerving vindt plaats via de kortingsregeling van de landinrichting Noordwest-Overijssel.

Voor de herprofilering van sloten en watergangen zal een klic-melding plaatsvinden, maar naar verwachting zijn nergens kabels of leidingen aanwezig. Ook is nergens bebouwing aanwezig waar werkzaamheden plaatsvinden.

Calamiteiten of ongewoon voorval

Het waterschap Reest en Wieden stelt alle directe belanghebbenden onmiddellijk op de hoogte van het voorval en de maatregelen die getroffen worden om de nadelige gevolgen te beperken. Het waterschap houdt een logboek bij van alle ongewone voorvallen en calamiteiten.

Toekomstig onderhoud

Het toekomstig onderhoud vindt plaats conform het beleid en de uitgangspunten van het waterschap. Op de GGOR-maatregelenkaart is aangegeven welke watergangen in ieder geval intensief onderhouden moeten worden vanwege de kans op opstuwung door overmatige plantengroei.

Legger waterschap

Dit projectplan is de basis voor de wijziging van de legger van waterstaatswerken.

3.5 Beschrijving van voorzieningen gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen

Ecologische effecten

In de Passende Beoordeling die bij het MER hoort is het Voorkeursalternatief onderworpen aan een effectbeoordeling op de aanwezige Natura2000-gebieden. Uit deze toetsing is naar voren gekomen dat met name het verlagen van de slootbodems van de schouwsloten een negatief effect kunnen hebben op enkele habitats in de Wieden. In de effectvoorspelling is er van uitgegaan dat alle slootbodems worden verlaagd, terwijl dat in de praktijk niet zal gebeuren. Het model rekent daardoor de worst-case uit. Om de berekende en mogelijke negatieve effecten op de hydrologie en ecologie van Natura2000-gebied De Wieden te voorkomen, wordt voorgesteld een aantal bestaande sloten uit te baggeren en plaatselijk nieuwe sloten en greppels te graven. Daardoor wordt de grotere wegzijging van grondwater naar het landbouwgebied gemitigeerd, zodat negatieve effecten op de habitattypen worden voorkomen. Dat betekent dat er alles aan wordt gedaan om eventuele negatieve effecten te voorkomen. Ook wordt voorgesteld plaatselijk enkele graslanden af te plagen, zodat gunstige omstandigheden ontstaan voor de vegetatie ontwikkeling. Daarnaast wordt een Monitoringprogramma uitgevoerd om na te gaan of er echt geen negatieve effecten in het Natura2000-gebied optreden. Mocht dat toch het geval zijn, dan kunnen maatregelen worden genomen om deze terug te dringen.

3.6 Procedure

Dit besluit is tot stand gekomen met toepassing van procedureregels zoals omschreven in de Algemene wet bestuursrecht.

Overleg heeft plaatsgevonden met de gemeente Steenwijkerland en de provincie Overijssel, met de Landinrichtingscommissie/Adviescommissie Noordwest-Overijssel en DLG, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten en met de grondeigenaren en grondgebruikers.

3.7 Zienswijzen

(Reacties en conclusie zienswijzen)

3.8 Contactpersoon uitvoering werken

Waterschap Reest en Wieden (D. Hommes)

Waterschap Reest en Wieden (J. Ruiters)

4 Mededelingen

Rechtsmiddelenclausule (na openbare voorbereidingsprocedure op grond van afd. 3.4 Awb)

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kan een persoon van wie zijn belang rechtstreeks bij het projectplan is betrokken, gedurende zes weken tegen deze vergunning beroep instellen bij de rechtbank. De termijn start met ingang van de dag na die waarop het projectplan ter inzage is gelegd. Geen beroep kan worden ingesteld door een belanghebbende aan wie redelijkerwijs kan worden verweten dat hij geen zienswijzen over het ontwerp van dit projectplan naar voren heeft gebracht.

Het beroepschrift moet worden gericht aan de rechtbank Assen, afdeling Bestuursrecht, Postbus 30009, 9400 RA Assen, onder overlegging van een afschrift van dit projectplan.

Voor de behandeling van het beroepschrift wordt een bedrag aan griffierecht geheven.

De griffier van de rechtbank wijst de indiener na het indienen van het beroepschrift op het verschuldigd zijn van griffierecht. Hij bericht de indiener binnen welke termijn en op welke wijze het griffierecht moet worden voldaan.

Het projectplan treedt in werking na bekendmaking. Op grond van artikel 6:16 van de Algemene wet bestuursrecht schorst het beroep de werking van dit besluit niet. Gelet hierop kan, indien tegen dit besluit beroep wordt ingesteld, gedurende de beroepstermijn tevens een verzoek om een voorlopige voorziening worden ingediend. In dat geval treedt het projectplan niet in werking voordat op dat verzoek is beslist.

Het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening moet worden gericht aan de Voorzieningenrechter van de rechtbank Assen, afdeling Bestuursrecht, Postbus 30009, 9400 RA Assen. Voor het treffen van een voorlopige voorziening is eveneens een griffierecht verschuldigd. Wij verzoeken u vriendelijk om een afschrift van het beroep en/of het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening toe te zenden aan het waterschap Reest en Wieden, Postbus 120, 7940 AC Meppel.

Afschriftlijst

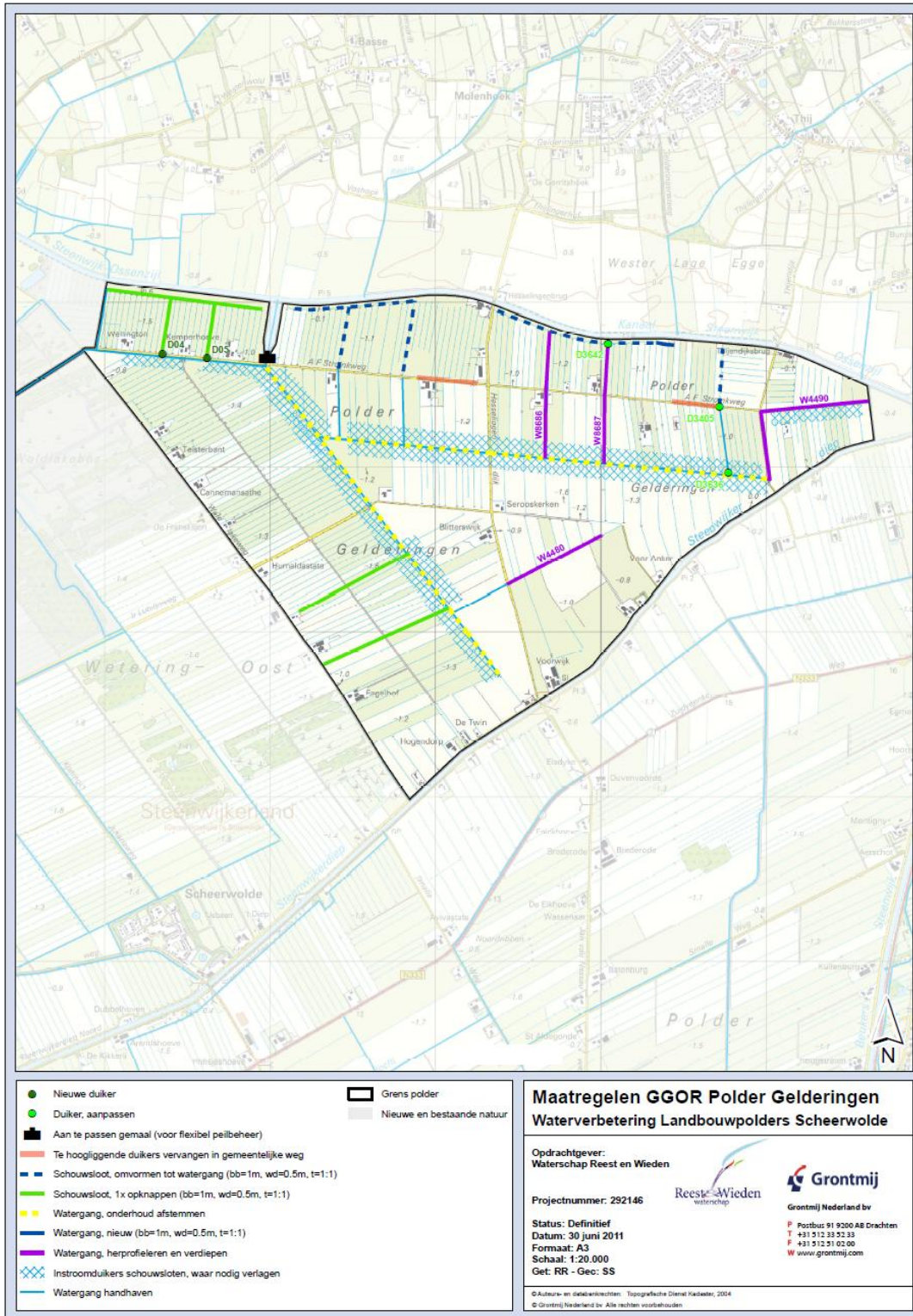
Een afschrift van dit projectplan is verzonden aan:

1. waterschap intern:
  - de sector Watersystemen, Afdeling Waterbeheer;
  - de sector Watersystemen, Afdeling Waterbeheer, Team Toezicht en Handhaving;
  - de sector Watersystemen, Afdeling Realiseren en Meten, Cluster Meten;
  - de sector Waterketen en Middelen, Ondersteuner Bedrijfsvoering;

2. gemeente(n):
  - gemeente Steenwijkerland, Postbus 162, 8330 AD Steenwijk;

3. provincie(s)
  - provincie Overijssel, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle;

Bijlage 1 GGOR maatregelen in de polders

Bijlage 1.1 Maatregelen polder Gelderingen

Toelichting maatregelen Polder Gelderingen

In de Polder Gelderingen bestaat het voorgenomen GGOR-maatregelenpakket uit het omvormen van een aantal schouwsloten langs Kanaal Steenwijk-Ossenzijl tot watergangen van het waterschap (met een bodembreedte van 1 meter en een talud 1:1). Deze watergangen dienen om het kwelwater dat uit het kanaal treedt, op te vangen en af te voeren. Daartoe worden ook enkele schouwsloten tussen de kwelsloot langs en het kanaal en de A.F. Stroinkweg opgewaarderd tot watergang en krijgen enkele bestaande watergangen een breder en dieper profiel (zie kaart). Om de ontwatering in het gebied ten noorden van de A.F. Stroinkweg op orde te krijgen is het noodzakelijk een aantal duikers onder deze weg te vervangen. Dit is een verantwoordelijkheid van de eigenaar van de weg (de gemeente Steenwijkerland). Het waterschap vervangt 3 duikers in het hoofdwatersysteem.

In de Polder Gelderingen krijgen enkele watergangen (W4490 en W4480) een aangepast profiel omdat in deze watergangen stuwings optreedt. Ook worden twee schouwsloten die haaks op de Woldlakeweg liggen, op verzoek van de grondeigenaren eenmalig verbreed en verdiept: deze schouwsloten blijven in eigendom en beheer van de grondeigenaren. Het betreft de groene lijnen op de kaart.

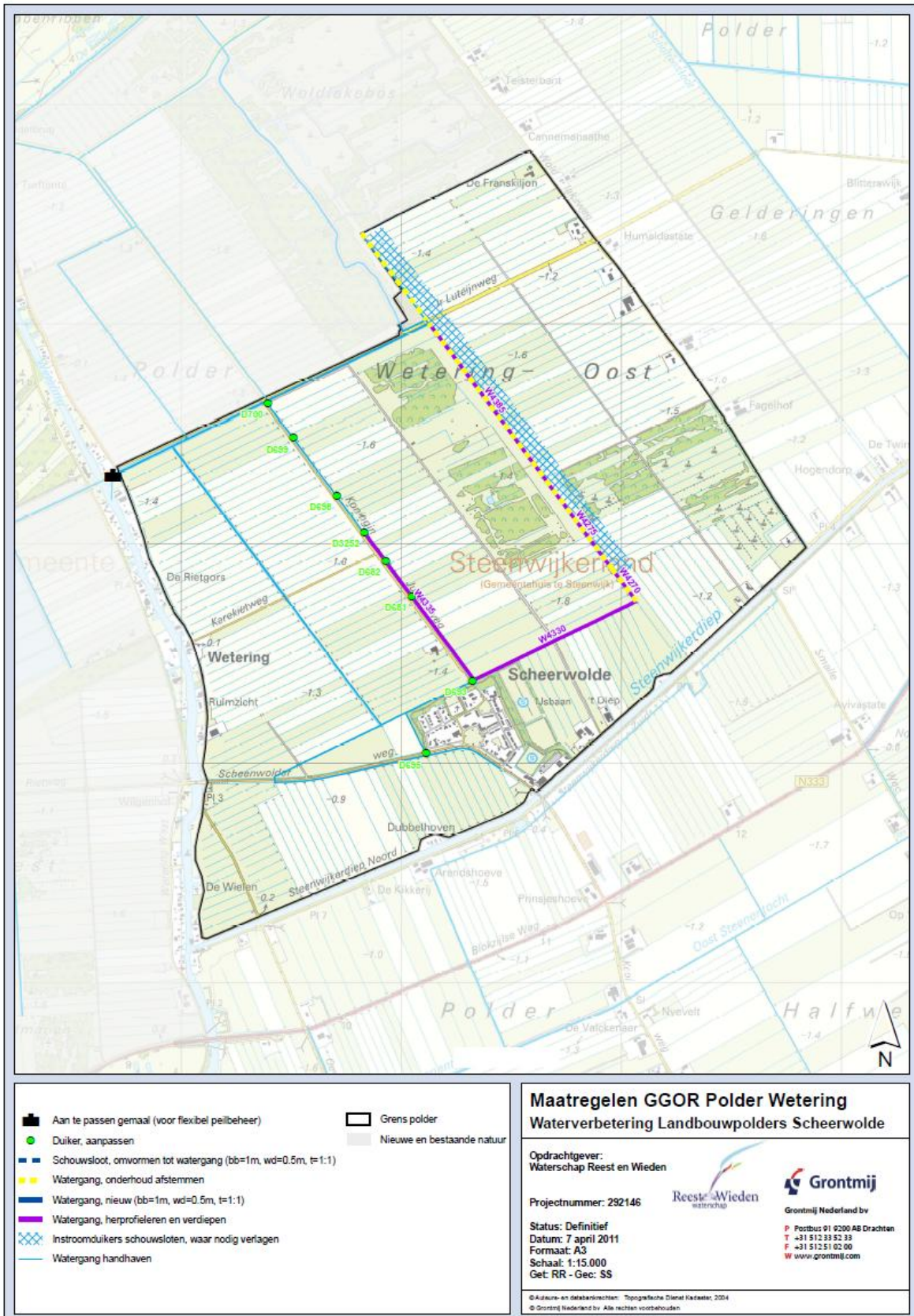
Om de detailontwatering in Polder Gelderingen te verbeteren, worden verder de instroomduikers van de 2 lange watergangen (zie arcering op de kaart) vervangen en op de juiste hoogte gelegd. Ook blijft een intensief onderhoud (meerdere malen per jaar slootschonen) van deze watergangen noodzakelijk om opstuwings te voorkomen. Tot slot is een belangrijk onderdeel van het GGOR-maatregelenpakket voor de Polder Gelderingen de uitbreiding van de gemaalcapaciteit van het poldergemaal. Dit is nodig om het aangevoerde polderwater snel genoeg af te kunnen malen en ook om een flexibel peilbeheer te kunnen voeren. Op het flexibele peilbeheer wordt nader ingegaan in het volgende hoofdstuk.

Tijdens de gebiedsbijeenkomsten kwam naar voren dat een deel van de grondgebruikers van de (nattere) percelen ten oosten van de Woldlakeweg, een (dubbele) kwelsloot zou willen laten graven in de rand van het Woldlakebos. Daarmee zou de kwel uit het Woldlakebos richting landbouwpercelen voor een deel kunnen worden weggevangen. Uit de berekeningen met het MIPWA-model blijkt dat een dubbel kwelsloot in de rand van het Woldlakebos een grondwaterstands daling in het Woldlakebos en in de landbouwpercelen te hebben. De grondwaterstands daling in het landbouwgebied strekt zich uit over een breedte van ca. 50 meter ten oosten van de Woldlakeweg. Ook de breedte van de strook natuurgebied met grondwaterstands daling is ca. 50 meter breed. Daarnaast zou door de aanleg van een dubbele kwelsloot oppervlakte Natura2000-gebied verloren. Het waterschap is van mening dat de negatieve effecten van een dubbele kwelsloot in et Woldlakebos niet opwegen tegen het voordeel voor de landbouw, en heeft deze maatregel niet opgenomen in het GGOR-pakket.

	Bandbreedte streefpeil (oppervlaktewater)
Polder Gelderingen	NAP - 2.50 tot - 2.85 meter

Bijlage 1.2 GGOR maatregelen en streefpeil polder Wetering Oost

Toelichting maatregelen polder Wetering-Oost

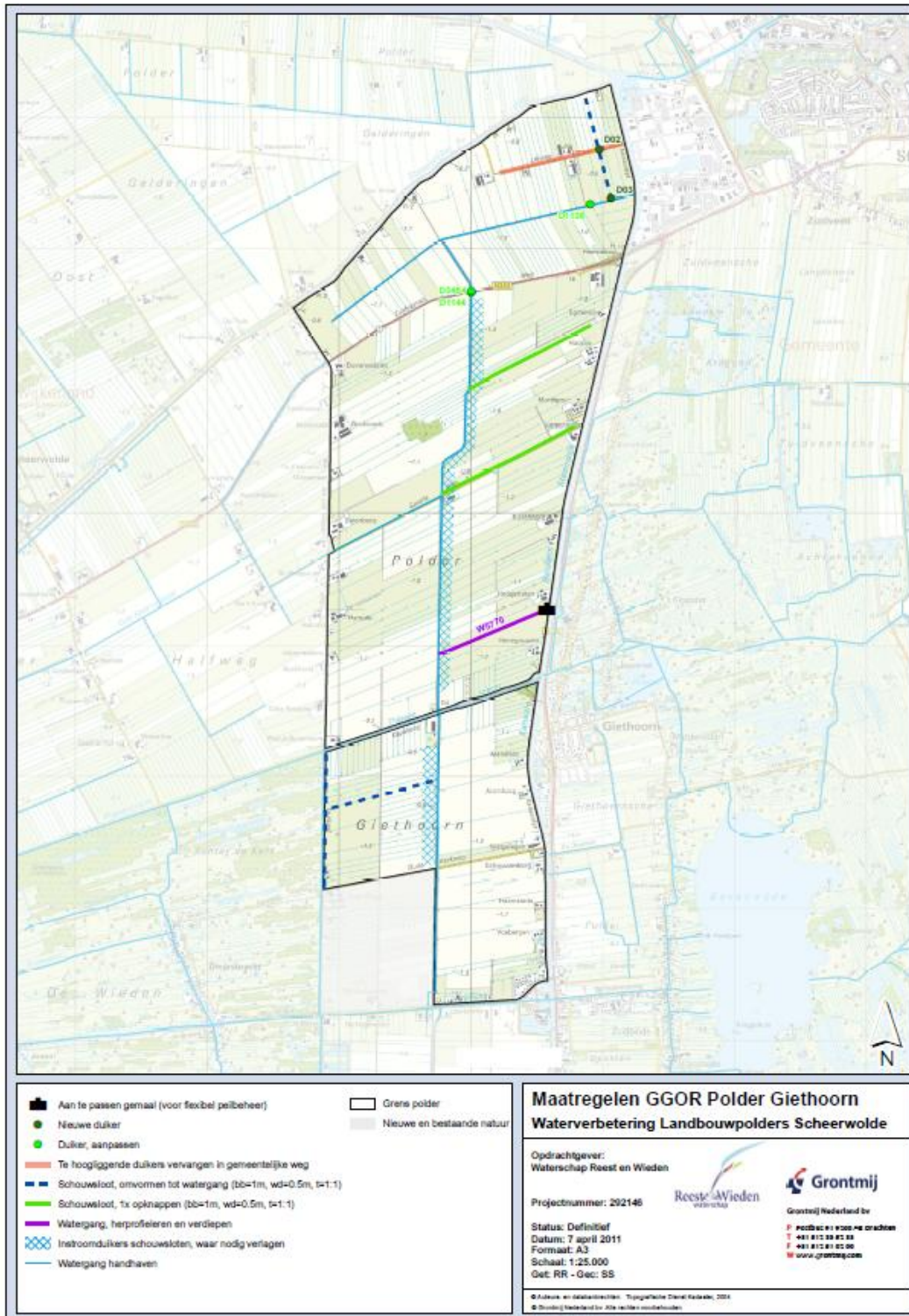
In de Polder Wetering-Oost bestaat het voorgenomen GGOR-maatregelenpakket uit het herprofilen van een aantal watergangen (W4330, W4335, W4385, W4270 en W4275) omdat in deze watergangen opstuwing optreedt. Ook worden de duikers in de watergang langs de Koningin Julianaweg vervangen, vergroot en op de juiste hoogte gelegd. Ook de duiker onder de Scheerwolderweg bij Scheerwolde wordt vergroot en op de juiste diepte gelegd zodat het polderwater na realisatie van het recreatiegebied ten zuidoosten van Scheerwolde goed kan worden afgevoerd.

Om de detailontwatering in Polder Wetering-Oost te verbeteren, worden de instroomduikers langs de (te herprofilen) watergang langs het Woldlakebos vervangen en op de juiste hoogte gelegd. Zie de lichtblauwe arcering op de kaart. In deze watergang blijft veelvuldig onderhoud noodzakelijk (vandaar de paars-gele aanduiding van deze watergang op de kaart: paars vanwege de herprofilering en geel vanwege de noodzaak van frequent slootschonen).

Ook het poldergemaal Wetering zal een grotere capaciteit moeten krijgen om in de toekomst (inklinken bodem en veranderend klimaat) voldoende drooglegging te kunnen garanderen. In het bestaande gemaal staan 3 pompen, maar de stroomtoevoer is geschikt voor het laten draaien van 2 van de 3 pompen. Dat betekent dat allereerst de aanvoer van stroom moet worden vergroot. Daarnaast is ook extra gemaalcapaciteit nodig om een flexibel peilbeheer (onderdeel van het GGOR-pakket) te kunnen voeren. Aangezien gemaal Wetering een beschermd monument is, vraagt aanpassing van het gemaal grote zorgvuldigheid.

	Bandbreedte streefpeil (oppervlaktewater)
Polder Wetering-Oost	NAP - 2.90 tot - 3.25 meter

Bijlage 1.3 GGOR maatregelen en streefpeil polder Giethoorn

Toelichting maatregelen Polder Giethoorn

In de Polder Giethoorn krijgen enkele schouwsloten een breder en dieper profiel: het betreft de groen gekleurde schouwsloten op onderstaande kaart. Deze sloten blijven daarna in eigendom en beheer bij de grondeigenaren. Ook worden in deze polder enkele duikers in het hoofdwatersysteem vervangen die nu zorgen voor opstuwing: D02, D03 en D1138. Bovendien worden de 2 naast elkaar gelegen duikers D3464 en D1144 vervangen door een nieuwe duiker met grotere doorgang.

Bij de Leiweg is het voornemen een van de aanwezige schouwsloten om te vormen tot watergang van het waterschap. Om de ontwatering in het gebied ten noorden van de Leiweg op orde te krijgen is het ook noodzakelijk een aantal duikers onder deze weg te vervangen. Dit is een verantwoordelijkheid van de eigenaar van de weg (gemeente Steenwijkerland).

Om de detailontwatering in Polder Giethoorn te verbeteren, worden de instroomduikers van de lange watergang (zie arcering op de kaart) waar nodig vervangen en op de juiste hoogte gelegd.

Vanuit het gebied is er bij het waterschap op aangedrongen een kwelsloot aan te leggen in het deel van de Polder Giethoorn grenzend aan het Natura2000-gebied de Wieden ('Achter de Kerk' ofwel Truilpad). Langs het Truilpad ligt een smalle schouwslot die wordt omgevormd tot watergang van het waterschap. Om het kwelwater in het landbouwgebied af te voeren naar de wetering die noord-zuid gericht door het gebied loopt, kan ook een van de schouwsloten die daarop aansluit worden opgewaarderd tot watergang. Dit kost echter landbouwgrond en bovendien heeft het verbreden van deze watergangen samen met de aanpak van de instroomduikers (en verlagen van de slootbodems) een effect op de grondwaterstand in een deel van het Natura2000-gebied en op de mate van wegzijging van water vanuit het natuurgebied. Aanpak van de instroomduikers en sloot-bodems heeft ook een grondwaterstandsverlaging tot gevolg in het deel van Natura2000-gebied de Wieden ten oosten van Kanaal Beukers-Steenwijk.

De onderzochte kwelsloot langs de Wieden in de Polder Giethoorn en de bijbehorende sloot is opgenomen in het ontwerp maatregelenpakket voor de landbouwpolders rond Scheerwolde. Er zijn mogelijkheden om de negatieve grondwatereffecten op te voorkomen door de aanleg van extra water aanvoerende sloten en greppels in het Natura2000-gebied en door het aflaggen van soortenrijke graslandjes die beïnvloed worden (mondeling overleg tussen waterschap en Natuurmonumenten).

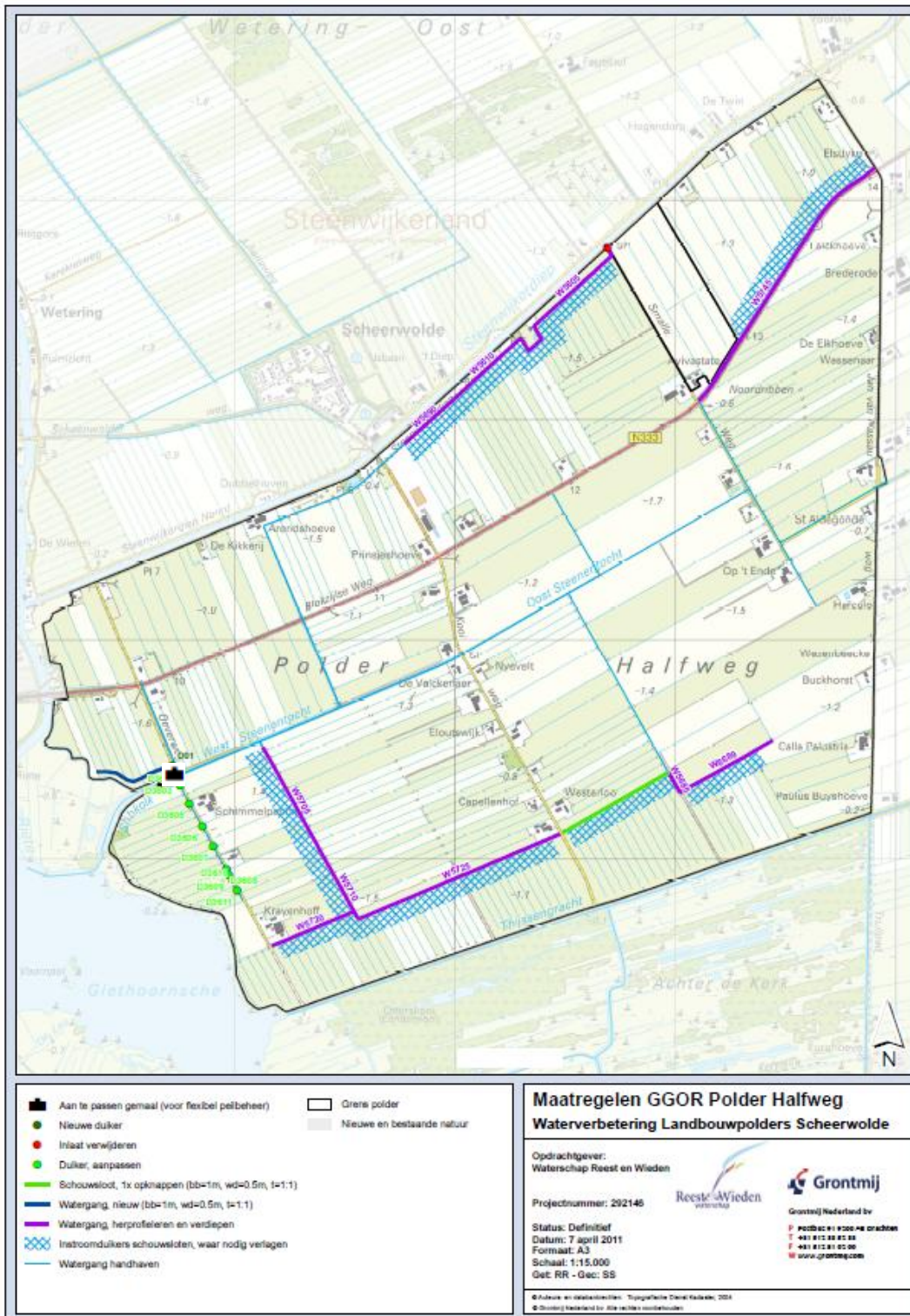
Tot slot is onderdeel van het GGOR-maatregelenpakket voor de Polder Giethoorn uitbreiding van de gemaalcapaciteit van gemaal Giethoorn. Dit is nodig om het aangevoerde polderwater snel genoeg af te kunnen malen en ook om een flexibel peilbeheer te kunnen voeren. Op het flexibele peilbeheer wordt nader ingegaan in het volgende hoofdstuk.

In polder Giethoorn is in het zuidwestelijk deel op termijn nieuwe natuur voorzien. De gronden hiervoor zijn inmiddels al verworven. Verdere besluitvorming ligt momenteel bij de provincie Overijssel en is afhankelijk van de ontwikkelingen rond de herijking van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur). De concrete planvorming is voorlopig uitgesteld en nu niet meegenomen in het nu voorliggende watergebiedsplan en bijbehorende procedure.

	Bandbreedte streefpeil (oppervlaktewater)
Polder Giethoorn	NAP - 2.40 tot - 2.75 meter

Bijlage 1.4 GGOR maatregelen polder Halfweg

Toelichting maatregelen Polder Halfweg

In de Polder Halfweg bestaat het voorgenomen GGOR-maatregelenpakket uit het herprofilen van een aanzienlijk aantal watergangen (W5605, W5610, W5685, W5690, W5705, W5710, W5720, W5725, W5745 en W8689), omdat in deze watergangen opstuwung optreedt. Tevens worden de instroomduikers in deze watergangen vervangen op het moment dat de herprofilering wordt uitgevoerd.

Daarnaast vindt op verzoek van de grondeigenaren/gebruikers een eenmalige herprofilering plaats van de sloot tussen W5685 en W5725 (de groene lijn op de kaart). Daarvoor is gekozen omdat anders een klein stuk van het landbouwgebied niet wordt verbeterd, terwijl ook daar behoorlijk wat kwelwater vanuit de boezem naar boven komt.

Tussen het Steenwijkdiep en watergang W5605 wordt een inlaatpunt afgesloten: dit inlaatpunt voert ongewenst teveel water naar het gebied. Verder worden de duikers in de watergang langs de Oeverweg vervangen, vergroot en op de juiste hoogte gelegd, en wordt in het lage gebied direct ten westen van gemaal halfweg een korte nieuwe watergang gegraven om overtollig water naar het gemaal te kunnen voeren.

Ook het poldergemaal Halfweg krijgt in de toekomst een grotere capaciteit om (na inklinken van de bodem en bij een veranderend klimaat) voldoende drooglegging te kunnen garanderen en om een flexibel peilbeheer (onderdeel van het GGOR-pakket) te kunnen voeren.

	Bandbreedte streefpeil (oppervlaktewater)
Polder Halfweg	NAP - 2.50 tot - 2.85 meter <i>Gedeelte met onderbemaling: NAP - 3.10 meter (zie kaart 5)</i>